AZTAG
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban

Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ԳԱՆԸՆԴՀԱՆՈՒՄ
ՄԻՐԻԱԿ տար. 425, ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ 225 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՀՄՆ. տարի 6. ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ 4 տոլար
Տնօրէն-Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԻԱՆ

ԱԶԳԱՅ

ازتاك

جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ԵՐԿՕՐԵԱՅ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1931

ԳԵՆԸ՝ ԶԱՍԸ 3.50 Ս.Դ.

Ե. ՏԱՐԻ | Ամէն առաւօտ պէտք է բնել թերթս տնօրէնին հասցէին | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Ձեռագրակուած ձեռագիրներու եւ չեն վերադարձուիր | Թիւ 80 (525)

ԱՐԻՒՆԱՀԵՂ ԴԷՊՔԵՐ ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԷՋ

ՅՈՅՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ Կ'ԱՊՍՏԱՄԲԻ ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԷՄ

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՇԷՆՔԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

ԼԱՌՆԱՔԱՅԻ ԵՒ ԼԻՄԱՍՕԼԻ ԿԱՌ. ՇԷՆՔԵՐԸ ՀՐԿԻԶՈՒԱԾ

Ընդհարումներ Ժողովուրդի եւ Անգլիական Ուժերու Միջեւ

ՕԴԱՆԱՒԵՐ ԿԸ ՌՄԲԱԿՈԾԵՆ ԵՒ ՆՈՐ ԾՈՎԱՅԻՆ ՈՒԺԵՐ ԿԸ ՀԱՍՆԻՆ

160է աւելի մեռելներ եւ վիրաւորներ կը հաշուեն

Քանի մը օր առաջ հեռագրական լուր մը կը հաղորդէր որ Կիպրոսի մէջ խռովութիւններ ծագեցան և յոյներ անգլիական կառավարութեան դէմ պոյքոթ բրին, կղզիին Յունաստանի կցումը պահանջելով։ Կղզիի յոյն միթրոպոլիտը յայտարարութիւն մը հանած էր, որով կը հաղորդէր որ Կիպրոս արդէն մաացած է Յունաստանի։

Վերջին թղթաբերով Կիպրոսէն հասած թերթերը և վերջին հեռագիրները այս մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները և նոր տեղեկութիւնները կը հաղորդեն։—

Լանքօսիոյ մէջ զումարուեցաւ ազգային ժողով մը, որուն մասնակցեցան կղզիի յոյն ներկայացուցիչները և պոյքոթ յայտարարեցին անգլիական կառավարութեան դէմ։ Պոյքոթը պիտի շարունակուի մինչև որ կղզին Յունաստանի կցուի, ինչպէս 1915ին յայտարարած էր Անգլիոյ արտաքին նախարար Սըր Էտուարտ Կրէյ։ Ամսոյս 18ին պաշտօնապէս յայտարարուեցաւ պոյքոթը։

Սակայն Կիպրոսի մէջ գտնուող պոլշեւիկները օգտուելով առիթէն սկսան թռուցիկներ ցրուել և ժողովուրդը հրաւիրել ապստամբութեան կապիտալիստ Անգլիոյ դէմ։ Համայնավարները այդ թռուցիկներով կը յայտարարէին որ ամսոյս 20ին Լառնաքայի մէջ բոլոր յոյցեր պիտի կատարուին։

Եւ իրապէս ալ այդ որոշուած օրը տեղի ունեցաւ ցոյցը։ Պոլշեւիկները սկսան պոռալ։ «կեցցէ Գ. Միջազգայնական, անկցի դրամատիրութիւնն ու հովանաւորութիւնը»։ Լիմասոլի մէջ ևս, միևնոյն ժամանակ տեղի ունեցաւ ուրիշ ցոյց մը։ Անգլիական կառավարութիւնը երկու տեղեր ալ ուզեց ցրուել ցուցարարները, սակայն անոնք սկսան գաւազան և դանակ գործածել ոստիկաններու դէմ։ Ժողովուրդի մեծ մասը միացաւ պոլշեւիկներուն և յարձակեցաւ կառավարական պաշտօնատուներու վրայ, աւերներ պատճառելով ամէն կողմ։

Կառավարութիւնը իսկոյն օգնաւեր բարձրացուց օդին մէջ, որոնք սկսան ռումբեր արձակել ցուցարարներուն վրայ, պատճառելով բազմաթիւ մեռելներ և վիրաւորներ։ Մալթայէն շուտով չորս անգլիական զրահաւորներ հասան։ Ըստ յունական թերթերու տեղեկութեանց, ամսոյս 20 և 22ին տեղի ունեցած ընդհարումներու ընթացքին 160 մեռել և վիրաւորներ եղած են։

Այս դէպքերու Լոնտոնի մէջ թողած տպաւորութիւնը հակնալու համար, բաւական են հետեւեալ հեռագիրները։

Լոնտոն 24։— Գաղթային նախարարը յայտարարեց որ Կիպրոսի դէպքերը վերջացած են և խաղաղութիւնը վերահաստատուած անգլիական զրահաւորներուն ժամանումին հետեւանքով։ Կացութիւնը աւելի լաւ է։

Կիպրոս 24։— Ժողովուրդը յարձակում գործեց անգլիական ընդհանուր կառավարիչի ապարանքին վրայ և կրակ տուին անոր։ Կղզիի Յունաստանի կցումը կը պահանջենք աղաղակները կրկնուեցան։

Լոնտոն 24։— Կիպրոսէն եկած լուրերու համաձայն Լառնաքայի մէջ ապստամբները յարձակում գործած են կառավարական պալատին վրայ և կրակած են զայն։ պալատը քար ի քանդ եղած է։ Կառավարական ուժեր յարձակում գործած են ժողովուրդի վրայ։ մէկ մեռել և 11 վիրաւոր եղած է։ Կղզիի կառավարիչ Սըր Բօնալտ օդնական ուժեր ուզեց Մալթայէն եւ Եգիպտոսէն։ Ծովային նախարարութիւնը հրաման զրկեց չորս պատերազմական նաւերու Կիպրոս մեկնումին համար։

«Ֆօս» թերթը Լիմասոլէն հեռագիր մը ստացած է, որուն համաձայն, կղզիի բոլոր մասերուն մէջ ժողովուրդը մեթրոպոլիտ Բիթթի հրաժարման և օրէնքներուն դէմ ապստամբութեան համար զայն շնորհաւորեց և շատ գոհ մնաց։ Երկու երեսփոխաններ Պ. Պ. Վլատիչ և Բօզիտէս ճառեր խօսած են և մեթրոպոլիտ Բիթթին նշանակած ապստամբութեան պետկավար։

Լիմասոլ 24։— Յոյն երեսփոխանները ամբողջութեամբ հրաժարեցան։

Նիկոսիա 24։— Ժողովորդը ցոյց բրաւ և գրաւեց կառավարական պալատը։ Անգլիական ուժեր գնդացիրներ բերին։

«Օրթէք» հեռագրական գործակալութիւնը կը հաղորդէ որ կղզիի իսլամ բնակչութիւնը դէմ է ապստամբներուն և Յունաստան չէզոքութիւն կը պահէ, ըստ Յունաստանի կառավարութեան Լոնտոն զրկած հեռագրին։ Սակայն յոյն թերթերու հրատարակութիւնները ցոյց կուտան որ Յունաստան կողմակից է այդ շարժումներուն։

Շաբաթ օր Պէյրութի նաւահանգիստը ապաստուղ խիտվական նաւը չեկաւ։ Կը կարծուի որ Կիպրոսի դէպքերուն հետեւանքով տեղի ունեցած է այդ յապաղումը, քանի որ ճիշդ այդ դէպքերու պատահած օրը պիտի մեկնէր ան Կիպրոսէն։

* * *

Ինչպէս կը յիշեն ընթերցողներ նոր չէ Կիպրոսի յոյն ժողովուրդի այս ձգտումը։ Քանի մը տարի առաջ այս ուղղութեամբ լուրջ աշխատանքներ տարին անոնք և դիմումներ կատարեցին անգլիական կառավարութեան մօտ, պահանջելով կղզիի կցումը Յունաստանի։ Թիւրքեր և միւս փոքրամասնութիւններ համաձայն չէին այն տեսնելու միացման աշխատանքներուն և հակառակ ուզղութեամբ աշխատանքներ կը տանէին։

Պէտք չէ մոռնալ նաև որ քէմալական կառավարութիւնը իր եղերքներուն սպառնացող վտանգ մը Միջերկրականի մէջ, որ որպէս զինուորական կայան մը մեծ արժէք կը ներկայացնէր Անգլիոյ համար, երբեք չէր փափաքէր և միշտ կ'ուզէր խռովութիւններ հաներ։

Յոյն և թիւրք վերջին համաձայնութիւնն ու բարեկամութիւնը կ'երեւի նպաստաւորեց տեղւոյն դժգոհ ժողովուրդը՝ ըմբոստանալու համար Անգլիոյ դէմ։ Ի զո՞ւր սակայն, այս շարժումը ոչ միայն անյաջող տրդիւնքով մը պիտի պսակուի, այլ սուղի պիտի նստի ապստամբներուն վրայ։

Սպասենք վերջին լուրերը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՊԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԸ

Գրեց՝ ՅԱՒԶ ՊԷՑ ԷԼ ԶԸՍԷՅՆ

1915ի Օգոստոս ամսուան ընթացքին Տիարպէքիրի բանտին մէջ բարեկամի մը այցելութիւնը ընդունեցի։ Այդ բարեկամս մտերիմը էր հայերը սպանելու պաշտօնը ստանցող թիւրքի մը։ Ան պատմեց ինծի թէ, Տիարպէքիրի կուսակալութեան սահմաններուն մէջ, մինչեւ Օգոստոս սպանուած հայերու թիւն է 570,000, իսկ անկէ վերջ սպաննուած են դեռ 50,000 հայեր։ Պիթլիսի, Վանի և Մուշի մէջ բոլոր սպաննուած են 230 000 հայեր։ Էրզրումի, Խարբերդի, Սվազի, Պոլսոյ, Տրապիզոնի, Ատանայի, Գրուսայի, Ուրֆայի, Զէյթունի եւ Այնթապի մէջ ընդհանրը 350,000 հայեր սպաննուած են։

Մարաւէ, անօթութենէ, հիւանդութենէ եւ ջարդերէ սպաննուած հայութեան ընդհանուր թիւն է 1,200,000։

«ԹԱՆ»Ի ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Եղիպտոսի «Մուգաթթամ» թերթին մէջ այդ օրեր հետեւեալ տողերը կարդացի.—

Պալի «Թան»ի Թղթակիցը կը գրէ որ 1916ին Հալէպէն եկած տեղեկագիրներու համաձայն 492,000 հայեր աքսորուած են Տէր-Զօր, Մոսուլ, Հալէպ, Դամասկոս եւ Տիարպէքիր։ Օսմանեան տէրութեան ներքին նախարար Թալաաթ փաշայի տեղեկագիրը սակայն տարբեր է. ըստ անոր յայտարարութեան աքսորուածներուն թիւը 800.000 է, որոնցմէ 300.000ը անհետացած են։ Ուրիշ տեղեկագրէ մը կը հասկցուի որ աքսորուած հայերու ընդհանուր թիւն է 1,200,000, որոնցմէ սպանուածները 500,000 են։

Այս տեղեկութիւնները հրատարակուած էին «Մուգաթթամ»ի 1916 Մայիս 30ի թիւին մէջ։

ԱՐԱՒ ԱՇԻՐԷԹՆԵՐ և ՀԱՅԵՐԸ

Թիւրքիայէն վերադարձած, քանի մը արաւ աշիրէթներ տեսայ, որոնց քով բազմաթիւ հայեր կը գտնուէին՝ կիներ և երախաներ։ Աշիրէթները անոնց հանդէպ չատ լաւ վերաբերում մը ցոյց կուտային։ Կառավարութիւնը այդ միջոցին աշիրէթներուն հրաման մը հաղորդեց, որով հայերու սպանութիւնը պարտականութիւն մըն էր։ Այսու հանդերձ ոչ մէկ աշիրէթ հայ չ'ըսպաննեց և ոչ ալ անոնց պատիւը բռնաբարեց։ Նոյն իսկ չատ մը արաբներ հորերու մէջէն մահամերձ հայեր հանելով խնամեցին ու կերակրեցին։

ՀՍԵ ՄՈՒՐՍԱՑԿԱՆ ՄԸ և ԱՐԱԲ ՄԸ

Պատատցի զինուոր մը Էրզրումէն կը վերադառնար։ Ան պատմեց.—

Օր մը, սրճարանի մը մէջ կը նստէի, հայ կին մը կը մուրար։ սրճարանի մէջ գտնուող մարդիկ կը հայհոյէին անոր և կը թքնէին անոր երեսը։ Ես գութով նայեցայ անոր և ըսի. «Զէ՞ք ամչնար այս աղքատ և թշուառ կնոջ հայհոյելու և անոր երեսին թքնելու. եթէ չէք ուզեր ողորմութիւն մը տալ անոր, մարդկայնօրէն «Աստուած տայ» կրնաք ըսել»։ Զեռքերս գրպանս ուզեցի, ողորմութիւն մը տալու համար այդ խեղճ մուրացող կնոջ։ Սակայն շուրջինները ըսին. «Ի՞նչ կ'ընես, այդ կինը հայ մրն է, կառավարութիւնը շատ կը բարկանայ հայերուն ողորմութիւն տրուողներուն։ Թաղաւորը բոլոր հայերու մահուան հրամանը տուաւ»։ Ես այս տեսակ խօսքերու կարեւորութիւն չտալով, ողորմութիւնս տուի և քաշուեցայ։

Վ Ե Ր Ջ Ա Բ Ա Ն

Եթէ թիւրք կառավարութեան հարցուի թէ՝ ինչո՞ւ հայերը ջարդեցին առանց խնայելու կիներու և երախաներու, անոնք կը պատասխանեն. «Այս ժողովուրդը Վանի կուսակալութեան մէջ ամբողջ միւսլիմանները կոտորեցին և իրենց քովէն արգիլուած զէնքեր գտնուեցան։ անոնց քովէն գտնուեցան դրօշակներ, նշաններ, որոնցմէ կը հասկցուի որ անոնց հայկական կառավարութիւն մը պիտի կազմէին։ Կը հասկցուի այս բոլորէն որ հայ ժողովուրդը միւսլիմաններու դէմ տեւական դէմ պիտի գտնուի և օսմանեան տէրութեան թշնամի Ռուսիոյ պիտի օգնէ»։

Թիւրք կառավարութիւնը այս պատճառաբանութիւնը յառաջ կը քշէ։ Ես քննեցի խնդիրը և Վանի կուսակալութեան ժողովուրդին ու պաշտօնեաներէն հարցուցի թէ՝ արդեօք իրենց հայրենիքին մէջ հայեր միւսլիմանները ժեռցուցած են. ո՞չ, պատասխանեցին անոնք եւ ըսին. «Կառավարութիւնը հրաման տուաւ հայերուն որ յանձնեն իրենց զէնքերը, բայց հայեր չընդունեցին այդ հրամանը եւ չի յանձնեցին իրենց զէնքերը, որովհետեւ կը վախնային որ թիւրքեր կը յարձակին իրենց վրայ։ Կառավարութիւնը ուրիշ բան ալ պահանջեց. հրամայեց որ հայերու երեխաներն ու հարուստները որպէս պատանդ յանձնուին իրեն, երբ ռուսեր կը ժամանային Վանի կուսակալութեան։ Գաղաներու մէջ սակայն, կառավարութիւնը հաւաքեց բոլոր հայերը եւ ներքին գաւառները աքսորելով ժեռցնել տրաւ։ Այս բոլորը։ Ոչ քիւրտերէն, ոչ պաշտօնեաներէն եւ ոչ ալ թիւրքերէն ոեւէ մարդ չ'սպանուեցաւ հայերու կողմէ»։

Վերջապէս այս գրքին մէջ մեր գրած բոլոր դէպքերէն կը հասկցուի որ կառավարութիւնը արդարանալիք ոչ մէկ պարագայ ունի։ Պոլսոյ մէջ երբեք չի լսեցինք որ հայերը օրէնքին դէմ գործեցին. միայն թէ ակար ատապել մը կարծես սրուն, իբր թէ՝ 20 թիւրքիներ մահափորձ մը պիտի ընէին, իսկ միւս բոլոր քաղաքներու մէջ ոեւէ յանցանք չունէին։ Զէյթունի և Ուրֆայի մէջ հայերու ցոյց տրուած շարժումները լոկ ինքնապաշտպանութեան համար էին։

(12) (Շար.)

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԴԱՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ

Պ. ՀԷԼԼԷՕ ՆԵՐԿԱՅ ԿԸԼԼԱՅ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆՑ

"ՏԱՌԱՊԱՆՔԸ ՄԻԱՑՈՒՑԱԾ Է ՀԱՅԵՐՆ ՈՒ ՄԱՐՈՆԻՆԵՐԸ„

Կիրակի առաւօտ, ժամը 9ին, հովանաւոր ինչպէս նաև տեղական կառավարութիւններու զինուորական, քաղաքացիական և կրօնական իշխանութիւններու ներկայութեան տեղի ունեցաւ հայ կաթողիկէ նորընտիր Պատրիարք Ամեն. Աւետիս-Պետրոս ԺԴ. Արփիարեանի գահակալութեան շքեղ հանդիսութիւնները, Մարոնիներու Սուրբ Դէորգ աթոռանիստ եկեղեցիին մէջ։

Կրօնական արարողութիւնները, որոնց մասնակցեցան ամբողջ Սինոտին մասնակցող բոլոր արքեպիսկոպոսներն ու եպիսկոպոսները, Գեր. Նաղլեան եպիսկ.ի գլխաւորութեամբ, Պ. Յակոբ Իւվէղեանի երգչախումբի երգերուն հետ, շատ լաւ ապաւորեցին հայերէնի անծանօթ ոտար բարձրաստիճան հիւրերը։

Պատարագէն յետոյ, նորաձայ Պատրիարքը, մեծաշուք թափորով մը տաճարէն դուրս եկաւ եկեղեցիին յարակից սրահ մը, ուր ընդունեց շնորհաւորութիւններ Բ. Բօմիսէրի պատուիրակ Պ. Հէլլօի և միւս հայ ու օտար հրաւիրեալներուն։

Օրուան պատեհ խօսքեր արտասանեցին Պատրիարքական ընդհանուր փոխանորդ Գեր. Նաղլեան արքեպիսկոպոս, Տոքթ. Պ. Մելքոնեան և ինքը, Պատրիարքը, որոնց յանպատրաստից կերպով պատասխանեց Մարոնիներու պատրիարքական փոխ. Գեր. Մուպրաք եպիսկոպոսը։ Անոր խօսքերը ինչպէս նաեւ նախորդ խօսողներունը, քանիցս ընդմիջուեցան բուռն ծափահարութիւններով։ Գեր. Մուպրաք յայտարարեց թէ՝ «Հայերը պէտք չէ իրենք զիրենք օտար զգան. Մարոնիներու և հայերու միջև կայ սերտ կապ մը։ տառապանքը միացուցած է զանոնք»։

Նիկոսիա 24։— Ժողովորդը ցոյց բրաւ և գրաւեց կառավարական պալատը։ Անգլիական ուժեր գնդացիրներ բերին։

«Օրթէք» հեռագրական գործակալութիւնը կը հաղորդէ որ կղզիի իսլամ բնակչութիւնը դէմ է ապստամբներուն և Յունաստան չէզոքութիւն կը պահէ, ըստ Յունաստանի կառավարութեան Լոնտոն զրկած հեռագրին։ Սակայն յոյն թերթերու հրատարակութիւնները ցոյց կուտան որ Յունաստան կողմակից է այդ շարժումներուն։

Շաբաթ օր Պէյրութի նաւահանգիստը ապաստուղ խիտվական նաւը չեկաւ։ Կը կարծուի որ Կիպրոսի դէպքերուն հետեւանքով տեղի ունեցած է այդ յապաղումը, քանի որ ճիշդ այդ դէպքերու պատահած օրը պիտի մեկնէր ան Կիպրոսէն։

* * *

Ինչպէս կը յիշեն ընթերցողներ նոր չէ Կիպրոսի յոյն ժողովուրդի այս ձգտումը։ Քանի մը տարի առաջ այս ուղղութեամբ լուրջ աշխատանքներ տարին անոնք և դիմումներ կատարեցին անգլիական կառավարութեան մօտ, պահանջելով կղզիի կցումը Յունաստանի։ Թիւրքեր և միւս փոքրամասնութիւններ համաձայն չէին այն տեսնելու միացման աշխատանքներուն և հակառակ ուզղութեամբ աշխատանքներ կը տանէին։

Պէտք չէ մոռնալ նաև որ քէմալական կառավարութիւնը իր եղերքներուն սպառնացող վտանգ մը Միջերկրականի մէջ, որ որպէս զինուորական կայան մը մեծ արժէք կը ներկայացնէր Անգլիոյ համար, երբեք չէր փափաքէր և միշտ կ'ուզէր խռովութիւններ հաներ։

Յոյն և թիւրք վերջին համաձայնութիւնն ու բարեկամութիւնը կ'երեւի նպաստաւորեց տեղւոյն դժգոհ ժողովուրդը՝ ըմբոստանալու համար Անգլիոյ դէմ։ Ի զո՞ւր սակայն, այս շարժումը մը ոչ միայն անյաջող տրդիւնքով մը պիտի պսակուի, այլ սուղի պիտի նստի ապստամբներուն վրայ։

Սպասենք վերջին լուրերը։

Համաշխարհային Տնտեսական Տագնապ

Քառորդի Թագաւոր Պ. Ֆայրբանկի Կարծիքը

«Բրնէօի թագաւոր» անունով ճանաչուած Ամերիկացի միլիոնատէր Պ. Ֆայրբանքն այժմ եւրոպա կը գտնուի։ «Բոլիթիքէն» Թերթի խմբագիրներէն մէկը ընդուներ է իր մօտ և տեսակցութեան միջոցին աշխարհի ամէն կողմը տիրող տնտեսական տագնապին մասին յայտնած է հետեւեալ տեսութիւնները զոր թարգմանաբար կ'արտատպենք, մեր ընթերցողներուն ծանօթացնելու համար գաղափարը։

— «Ներկայ տնտեսական տագնապ, կ'ըսէ Պ. Ֆայրբանքն, նորագոյն ժամանակներուն անցուցած ամենագէշ և ամենասուր տագնապներէն մէկն է անտարակոյս, և իր անհաղթելի հետեւանքները կ'ենթարկեն Ամերիկան մանաւանդ իրական ազատի մը, որուն վերջակերութեան համար։ Տնտեսական չակերտ։ Ինչպէս որ ծանօթ է ամենուն, այս տագնապին գլխաւոր յատկանշանը կը կայանայ սպառման կարողութեան օսկալի նուազումի մը հետ զուգադիպող չափազանցեալ գերարտադրութեան մը մէջ։

«Ամէն ոքէ առաջ ես կը խոստովանիմ թէ Ամերիկան պատասխանատուութեան շատ մեծ բաժին մը ունի իրաց այս վիճակին մէջ։ Մենք մեծապէս սխալած ենք յետպատերազմեան մեր գուչակութիւններուն մէջ, երբ որ կարծեցինք թէ աշխարհը առաջուընէ աւելի հարուստ էր և թէ հետեւաբար ժողովուրդներու սպառման կարողութիւնը աւելցած պիտի ըլլար։ Այս առաջին սխալին վրայ բարդուեցաւ հնչուի ուրիշ «սխալ մը, որուն տեղի տուած էր սակարաններու պատճառաւ առաջ եկած գիներու արուեստական բարձրացումի չրջանը։

«Երբ որ գիները իջնալ սկսան իբրև հետեւանք պատճառելով ժողովուրդներու ծախքերուն ընդհանուր մէկ նուազումը և անոնց պէտքերուն սահմանափակումը, ինքզինքնիս գտանք անտեսական կատարեալ տագնապի մը մէջ զոր անկարելի էր կասեցնել արուեստական միջոցներով։ Պէտք էր որ սակարաններ ժաքրուէին, անուանական արժեթուղթերը հրապարակէն վերնային, ցնորական հաբրստութիւններ չոգիանային եւ ամէն ոք ինքզինքը գտնար ելմտական իրական կացութեան տակ։ անգամ մը որ ճշմարտութեանց կրչիր վերահաստատուէր այսպէս, աւելի ազէկ պիտի գիտնանք արտադրելիք տեսակները և քանակութիւնները որպէսզի յարմարէինք թէ սակարաններու և թէ ալ սպառողներու իրական պէտքերուն։ Ես կը կարծեմ թէ տնտեսագէտները և ճարտարարուեստի մարդիկը սկսան աւելի յստակ տեսնալ այս իրողութիւնը։

«Եւրոպական և ասիական կարգ մը երկիրներու մէջ սպառումի կարողութեան նուազումը Ամերիկան ենթարկեց մասնաւորապէս խիստ դժուարութեան մը, որովհետեւ մենք այդ երկիրներու գլխաւոր հայթայթիչն էինք։ Այնպէս որ կրնամ ըսել թէ տեղական հանգամանք ունեցող ամէն տագնապ իր անդրադարձումները ունեցաւ Ամերիկայի մէջ։ ուր այս դէպքերու հետեւանօք անգործութիւնը տարուան մը մէջ այնպիսի համեմատութիւններ սաացաւ զորս երեւակայել անգամ կարելի չէ Եւրոպայի մէջ։ Միացեալ Նահանգաց մէջ ամբողջական անգործութեան դատապարտուած գործաւորներու թիւը այժմ կը հասնի վեց միլիոնի։ տագնապ հաչուելու մասամբ անգործները։ Օրինակի համար, ես ինքս իմ գործաւորներու թիւը 50,000էն իջեցուցած եմ 25,000ի և պահած սոյն 25,000ին ալ աշխատութեան ժամերը չաբաթական 48էն 30ի իջեցուցած եմ։ Կարելիութեան սահմանին մէջ ես ջանացի ամբողջական անգործութեան չենթարկել իմ գործաւորներս և մանաւանդ անոնք որ արժանիքի տէր էին կամ հանդուրժելի խելացի իրենց գործին մէջ։ Ըստ իմ կարծեաց, աշխատութեան ժամերուն զեղչումը աւելի գերադասելի միջոց մըն է պայքարելու համար տագնապին դէմ քան թէ անգործներու նպաստ տալու դրութիւնը, այսինքն այն նշանաւոր «dole»ը որը Անգլիոյ տնտեսութեան և պիտակէին քաղցկեղն է։

«Ներկայիս տագնապը մեր տնտեսական կեանքի հիմունքը սարսած է թէպէտև, սակայն ցաւալի հետեւանքներ ունեցած չէ միայն, այլ մեզի տուաւ օգտակար և բարոյացուցիչ լաւ դաս մը, որովհետեւ փորձով ապացուցուց թէ ո՛չ ոք չէր կարող աշխատիլ միայն իր անձին համար, այլ ամէն աշխատանք, ամէն ջանք պէտք է որ ծառայէ միանգամայն բոլոր մարդկային ընկերութեան համար։ Տնտեսական

ՀԱՅԵՐՈՒ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹԻՒՆԸ
ԻՐԵՆՑ ԵՐԿՐԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

«Դաշնակ» Յեղափոխական կազմակերպութիւնը

Յուսիսային «Նոր Տրօմսու» օրաթերթը, 17 Հոկտեմբեր թիւին մէջ, նուիրած է յօդուած մը վերեւի խորագիրներով՝ Դաշնակցութեան եւ անոր գործունէութեան մասին, այն յերիւրանմին առթիւ, որ թիւրերը ճնարեցին, Դաշնակցութեան վրայ բերուցնելու համար երեւակայական մանափորձ մը։ Ըսմէք փաշայի կեանքին դէմ։ Կը թարգմանենք գլխաւոր մասերը։

«1890ին, Հայաստանի մէկը հիմնեցաւ Հայ Յեղափոխական «Դաշնակցութիւն» կազմակերպութիւնը, որ իրեն գլխաւոր ծրագիր ընտրեց հայ ազգի ազատութիւնը Թրքական և ռուսական լուծերէն։

Այս կազմակերպութիւնը սակայն, մասնաւորաբար կ'առաջադրէր քանդել Թիւրք բռնապետութիւնը, որուն բարբարոսութեան ներքև կը տառապէր բովանդակ հայ ժողովուրդը, ենթարկուելով անլուր հալածանքներու և ջարդերու, ինչպէս ծանօթ է ամէնուն։

Այս կազմակերպութեան գործունէութիւնը համիտեան բռնակալութեան տարիներուն, բնականաբար պիտի ունենար ապօրինի բնոյթ ու ենթարկուէր բացարձակապետական բռնակալութեան ամէն կարգի հետապնդումներուն։ Անոր գործունէութիւնը սակայն կը տարածուէր նաև Թիւրքիոյ սահմաններէն դուրս, ամէն տեղ ուր հայ տարրը խիտ զանգուած մը կը կազմէր։

Հայ Յեղափոխական կազմակերպութիւնը այսուհանդերձ ունի նաև ընկերվարական գունաւորում մը և այս պատճառով, տակաւին պատերազմէն առաջ կը պատկանէր Ընկերվարական Միջազգայինին։ Անոր այս դիրքը կ'արդարացուէր այն տեսակէտով, որ հետապնդելով հանդերձ ազատութիւն պարգեւել հայ ժողովուրդին, կը պայքարէր ան միաժամանակ նաև ճնշուածներու ընկերային գաղափարներուն համար։ Նմանօրինակ կազմակերպութիւններ, մնաց որ, ունին նաև Հրեաները բազմաթիւ երկիրներու մէջ։ Անոնք, մէկ կողմէն կը պայքարին հրէական ազգային օճախի մը հիմնումին համար Պաղեստինի մէջ, իսկ միւս կողմէն կը ջանան ընկերվարութիւնը տարածել հրեաներու միջև։ Նախապատերազմեան շրջանին, մանաւանդ, կեդր. Եւրոպայի բազմաթիւ ազգերը, ինչպէս Զեխերը, Լեհերը, ևն. ունէին իրենց ազգային — ընկերվարական կուսակցութիւնները։

Հայ Յեղափոխական «Դաշնակցութիւն» կազմակերպութիւնը, եւրոպական պատերազմի ընթացքին կարեւորագոյն դերը խաղաց, Հայաստանի անկախութիւնը հռչակելով 1918ի Մայիսին և տրուած ըլլալով որ քաղաքական մեծագոյն կազմակերպութիւնն էր, անիկա կառավարեց Հայաստանը մինչև 1920 Դեկտեմբեր, երբ տեղի տուաւ պոլշեւիկեան ներխուժման առջև։ Պոլշեւիկներու տիրապետութենէն վերջ սակայն, 1921ի Փետրուարին պայթեցաւ ժողովրդական յեղափոխական յարձակում մը պոլշեւիկներուն դէմ։ Բայց ապստամբութիւնը հազիւ 45 օր տիրապետեց, որմէ վերջ հայերը փախան Պարսկաստան։

Կազմակերպութիւնը այսօր ունի 12 օրաթերթեր և պարբերաթերթեր ամբողջ աշխարհի մէջ և իր մէջ կը կեդրոնացնէ՝ իրենց Հայրենիքի անկախութեան համար պայքարող բոլոր Հայերը։

Ինչ կը վերաբերի Ըսմէք փաշայի դէմ ծրագրուած մահափորձին, կարելի չէ նման բան մը, որովհետեւ այս կազմակերպութիւնը չի դիմեր ահաբեկչական միջոցներու։ Այլ կը ջանայ մասնակցելով ու դիւանագիտական գործունէութեամբ ոաքի հանել համաշխարհային հանրային կարծիքը հայ ժողովուրդին վրայ ճնշողներուն դէմ։

Եւ, այս կէտին վրայ, «Դաշնակցութեան» կազմակերպութիւնը, հակաթրքական մեծապէս լայն փրօփականտ մը կը մղեն, որովհետեւ, մասնաւորապէս Թիւրքիան է որ գրաւած է հայկական հայրենիքը և ան է որ ամէն ճիգ կը թափէ խեղդելու համար ի խնդիր անկախութեան թափուած արիւնը աշխատանք։

Այս տեսակէտով ալ, դաւադրութեանց ադմուկը պէտք է ըլլայ գործը Թիւրք դիւանագիտութեան, որ այս ձեւով կ'ուզէ վարկաբեկել ներկայ տագնապը մեզի սորվեցուց նաև թէ ո՛չ մէկ տնտեսական մեկուսացում, ո՛չ մէկ ազգայնական Մնրոի վարդապետութիւն կարելի չէր այլեւս մեր օրերուն, այլ անհատներու պէս բոլոր ազգերն ալ իրարմէ կախում ունին։ ստիպուած ենք յարաբերիլ համաշխարհային տնտեսութեան և հաշտեցնելու մեր շահերը բոլոր աշխարհի շահերուն հետ։

«Ներկայ պայմաններու մէջ, ուրախ ենք որ Գ. Հովվերի նման նախագահ մը ունինք, որը շատ մեծ արժանիք ունեցող և խիստ իմաստուն անձ մըն է և որուն հայաստանցիները կ'ընդգրկեն շատ ընդարձակ հորիզոն մը։ Ներկայ դժուարին և բարդ ժամանակներու մէջ մեզ համար բախտ մըն է ունենալ այնպիսի նախագահ մը որը օժտուած է տնտեսական գործնական հասկացողութեամբ, առանց լինելու քաղաքական ուսէ գաղափարապաշտութեան գերին։ Գ. Հովվերը բոլշիթիքոս մը չէ բնաւ, ինչ որ իրեն կարելիութիւն տուաւ առանց սեթևեթի և առանց դիւանագիտական ձևերու դէպքերու և կացութեան պահանջներուն պարտադրած միջոցի, այսինքն՝ ծորթորիստի։

«Գերմանիոյ շնորհում մորթորիստը և վերջին օրերս Անգղիոյ մէջ տեղի ունեցած կառավարական դրութեան փոփոխութիւնը՝ աշխարհի ընդհանուր կացութեան աստիճանական բարւոքման համար երկու շատ լուրջ դրական նշաններ են։ Առիթը ունեցայ սոյն կարծիքը յայտնելու թէ՛ Նորին Վեհափառութեան Անգղիոյ Ժորժ թագաւորին որուն ներկայանալու պատիւը ունեցայ և թէ՛ ալ Գ. Մաքտոնալտին զոր շնորհաւորեցի իր ցուցուցած քաղաքացիական արիութեան համար»։

ՄԵԾ ԳԻՏՈՒՆԸ
ԷՏԻՍՕՆԻ ԿԵԱՆՔԸ ԵՒ ԳԻՒՏԵՐԸ

Մեռաւ արդի քաղաքակրթութեան ամենամեծ գէմքը՝ Էտիսոն։ Ամիսներ տևող հիւանդութենէ մը վերջ, աչքերը յաւիտենապէս փակող այս մեծ հնարիչը, դարուս ամենամեծ գիտունը, ամբողջ մարդկութիւնը երախտապարտ կը ձգէ իր անունին ու յիշատակին, որովհետև ուր որ քաղաքակրթութիւնը տարածած է իր լոյսերը, հոն ներկայ է Էտիսոնը։ Իսկապէս մեր դարը արժանի է կոչուելու Էտիսոնի ասր։

Դարուս բոլոր գիւտերն ու հրնարները և զանոնք գիւրացնող կամ կատարելագործող միջոցները, ուղղակի կամ անուղղակի հանճարեղ գիտուին կը պարտի մարդկութիւնը։ Ամենոր իւրաքանչիւր գիւտը միլիոնաւոր մարդոց գործ հայթայթած եւ ապրուստի միջոց ապահոված է։

Ելեքտրական ուժէն գիւրաւ օգտուելու գիւտը կ'սկսի Էտիսոնով, անկէ առաջ ելեքտրականութիւնը, ուժի այդ բնական և անեռակայելի զօրութիւնը մարդկութեան համար օգտակար ըլլալէ հեռու էր։ Էտիսոնն այդ ուժը ամենուն հողմէ գործածուելու վիճակի մը հասցուց։ Մարդոց կեանքին վրայ այնքան խոր ազդեցութիւն մը թողող ձայնագիրը մոռնալ կարելի չէ։ Ռատիոի հնարիչը նաև այս մեծ հանճարն է։

Ո՞վ է սակայն Էտիսոն։

1730ին Էտիսոնի պատկանած ընտանիքը Ամերիկա գաղթեց։ Իր ծնողքը չի կրցան հակնալ իրենց տղուն գերբնական կարողութիւններն ու ընդունակութիւնները։ Նիւթական անձկութեան հետեւանքով անոնք չէին կրնար հոգալ այս հեռաքիր տղուն պահանջներն ու փափաքները։

Իր ամբողջ կեանքին մէջ Էտիսոն մի միայն 3 ամիս դպրոց կրցած է յաճախել։ Իր գլխաւոր ուսուցիչը եղած է մայրը։ Բայց ան ընթերցանութեան սոսկալի ծիրաւոր մը էր։ Դիւրը ցերեկ կը կարդար և գրադարաններու մէջ գիրք չէր ձգեր։

Իր կարդացած առաջին գիրքը զինք մղեց հիմնելու փոքրիկ գործատեղի մը, զանազան փորձեր կատարելու համար։ Իրենց աղքատիկ տան մէջ պզտիկ անկիւն մը յատկացուած էր իր այդ փորձերուն։

Հայերը յաչս հելլենական իշխանութեանց, մինչդեռ բնաւ կարելի չէր որ Հայերը խնդիրներ յարուցանեն Յունաստանի մէջ, որ այնքան բարիք գործած է ի նպաստ իրենց։

Մնաց որ Թիւրքիան, այս բանը կ'ընէ նաև Սիւրիոյ մէջ զեռեղուած Հայերուն դէմ, ջանալով իր արաբ գործակալներուն միջոցով խնդիրներ ստեղծել ի վնաս Հայերուն։

Իրողութիւն է որ «Դաշնակ»ներու կազմակերպութիւնը հակաթրքական սիսթեմաթիկ փրոփականտ մը կը մղէ, քանի որ Թիւրքիան է որ գլխաւորաբար կ'ընդդիմանայ հայ ժողովուրդի վերադեռեղման իր հայրենիքի մէջ։ Հակաթրքական այս պայքարն ալ, որ կը մղուի օրինաւոր միջոցներով, կը ձգտի ճանչցնել ազատութեան և իր հայրենական օճախը վերադառնալու համար հայ ազգին ունեցած իրաւունքը։

Մօրմէն և հօրմէն առած փոքր գաւժարները Էտիսոն կը յատկացնէր իր գործատեղիի ծախքերուն։ Բայց պէտք եղած գումարը հայթայթելու համար անհրաժեշտ էր աշխատիլ։ Հօրը չհաճար հոգիւ իրենց ապրուստը կրնար հոգալ։

Ան որոշեց աշխատանքի լծուիլ։ Առանց դրամագլուխի ընելիք միակ գործն էր կայարաններու մէջ թերթ ծախել ճամբորդներուն։ Եւ անմիջապէս սկսաւ։ Բայց այդ գործէն չահածը չէր բաւեր օրէ օր չատցող ծախքերուն և իր մեծցող գործատեղիին։ Պէտք էր շահը աւելցնէր։ Շոգեկառքի մէջ սկսաւ պատրաստել «Վիքլի Հարրլտ» անուն թերթ մը և հետզհետէ տարածեց զայն, նիւթական գոհացուցիչ հասոյթ մը ապահովելով։ Բոլոր չահածները կը յատկացնէր գիտական գիրքերու և փորձերու։ Որով 20 տարեկանին արդէն կարևոր դիրք մը գրաւած էր։

Էտիսոն մէկ կողմէ կը շարունակէր չոգեկառքի մէջ հրատարակել իր չաբաթաթերթը, միւս կողմէ ալ այդ միևնոյն չոգեկառքի մէջ, պատնիր հաց ձիթապտուղ և այլն ծախել կուտար տղու մը, կլորիկ գումար մըն ալ ապահովելով այդ ասանուրէն։

Այդ միջոցին սկսաւ Ամերիկայի ներքին կռիւները, որու հետևանքով ալ Էտիսոնի թերթը աւելի տարածուեցաւ և կարևորութիւն ստացաւ, նիւթապէս ալ վարձատրելով զինք։

Էտիսոնի ելեքտրականութեամբ զարդուիլը դիպուածի մը հետևանքը եղաւ։

1862ին, աղջնակ մը կը քայէր երկաթուղիի գծին վրայէն։ Քիչ մնացած էր աղջնակի կոխկրտուելուն։ Բայց Էտիսոն չուռով հասաւ եւ զայն իրական վտանգէ մը ազատելով տարաւ յանձնեց ծնողքին։ Աղջկան հայրը հեռագրատան մը պաշտօնեայ էր։ Իր վարձատրութիւն Էտիսոնը ծառայութեան, որոշեցուց անոր հեռագրի գործը։ Եւ չատ չանցած Էտիսոն Ամերիկայի ամենայայտնի հեռագրողներէն մէկը եղաւ։

Ահա՛ այս դէպքն է որ Էտիսոնը մղած է ելեքտրական գիտութեան։ Առաջին անգամ հնարեց ելեքտրական լամբարը։ Մեծ յաղթանակ մըն էր այդ գիւտը։ 1879ին արդէն Էտիսոնի առունը, գործատեղին և դուրսի փողոցը ելեքտրական լոյսով լուսաւորուած էր։

Ելեքտրականութենէն վերջ կարգը ձայնագիր մեքենային եկաւ եւ անկէ յետոյ հետզհետէ նորանոր գիւտեր հնարեց։

Էտիսոն չափազանց աշխատասէր մարդ էր։ Երբ իրեն կը հարցնէին թէ՝ ինչպէ՞ս կրնար այնքան հարիւրաւոր գիւտեր հնարել, ան կը պատասխանէր. «Ըստ իս հանճարը աշխատութեան և յարատևութեան արդիւնք է։ Այսինքն հանճարը հարիւրին մէկ բնատուր է, իսկ հարիւրին 99 աշխատութեան արդիւնք»։

Էտիսոն երբեմն 3, երբեմն 4 ժամ և երբեմն ալ երբէք չէր քնանար։ Փոքր հետաքրքրութեան մը խնդրոյ մը առթիւ, բաւական էր խրախուսելու անոր քունը։ Մինչեւ որ յոգնէր կաչխատէր և եղած տեղը կը քնանար։

Էտիսոն կը ծխէր, բայց ըմպելի երբէք չէր գործածէր։

Անդուլ և անդադար կը կարդար, առանց խտիր գնելու գիրքերու տեսակներուն մէջ՝ գիտական ըլլան անոնք թէ՝ վիպական կը հետեւէր կանոնաւորապէս օրուան բոլոր հրատարակութեանց։

Էտիսոն հանճար մըն էր առանց կասկածի։ Անոր ամենամեծ արժէքը հնարիչ ըլլալուն մէջ չի կայանար, այլ մարդկային տիպար մը ըլլալուն մէջ։ Կրնար ան միլիոնները տէր ըլլալ, անօրինակ հարստութիւն մը դիզել չնորհիւ իր գիւտերուն։ Բայց այդպէս չեղաւ։ ան դրամէն աւելի կուզէր ծառայել մարդկութեան։ Որ սկսած գործերը իր կառաջ հանելու համար Էտիսոն մինչեւ իր յառաջացած տարիքը գիշեր ու ցերեկ, առանց հանգիստի կ'աշխատէր։

Էտիսոնի վերջին աշխատանքը եղաւ Ամերիկայի մէջ քաւչուկ արտադրելու հնար մը գտնել։ Ան գիտէր որ նման գիւտով մը անմենամեծ ծառայութիւնը կը մատուցէր իր հայրենիքին։ Այդ նպատակի յաջողութեան համար Էտիսոն 15,000 բոյսեր քննեց, լուծեց, բայց իր աչքերը փակեց, առանց յաջողած ըլլալու։ Մէ՛ գիտէ, գուցէ պիտի յաջողէր եթէ անողոք մահը այս մեծ գիտունն ալ չի խլէր։

Փոքրոտ կօշիկները աւելի տաք են քան փայլեցուածները։

ՆՈՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
ԹԻՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ՊԷՏՔ Է ԱՃԵՐԵԼ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆԸ

Թիւրքիոյ մէջ, Տօքթ. Ալի Ռիզա պէյի նախագահութեամբ կազմուած է մեռելները այրելու ծրագրին ծառայող միութիւն մը։ Տօքթ. Ալի Ռիզա հետեւեալը յայտարարած է.—

Մեռելները այրելու խնդիրը այսօր քաղաքակիրթ աշխարհի բոլոր ժողովուրդներուն կողմէ գրեթէ ընդունուած է։ Գերմանիոյ մէջ հարիւրին 75, Ամերիկայի մէջ հարիւրին 65 և Ֆրանսայի մէջ հարիւրին 45 ժողովուրդը կողմնակից է մեռելները այրելու։ Այս երկիրներու մէջ, վերջերս հաստատուած են կանոնաւոր քրէմաթորիումներ (մեռելները այրելու գործիք և տեղ)։ Այս տեսակէտի կողմնակիցները օրէ օր անհամեմատ արագութեամբ կը բազմանան։

Մեռելները այրելու ծրագիրը ծնած է մարդոց առողջապահական պէտքերունքներու հանդէպ ունեցած վերջին համոզումներէն։ Մարդկային մարմինը հողի տակ, ձողուններու և զանազան կենդանիներու օգնութեամբ կը փտի, որով անոնց, այդ փտասակար կենդանիներու սընունդ կը դառնայ և կարգ մը հիւանդութեանց և պատերու պատճառ կըլլայ։ Քաղաքակիրթ մարդկութիւնը ահա այս պատճառաւ կուզէ այրել մարդկային մարմինը։

Մեր դիակները փոխանակ փոսերու մէջ դնելով ամիսներ սպասելու որ մեր եկած տեղը հասնինք, մէկ ժամուան մէջ հողին ունեցած պարտքերնիս վճարենք, այսինքն յօժարինք մեր չաղուած ափ մը հողը վերստին վճարելու հոգին։

1. — Կան մարդիկ որ ի ծնէ կամ ի հօրէ «ֆոլիոֆոբիա»ի ազդեցութեան ենթարկուած ըլլալով իրենց բոլոր կեանքի տևողութեան և իրենց բոլոր գործերուն մէջ թմրած կ'ապրին։ Վա՛յ այն հաստատութեան, որուն վարիչները նման արարածներ են։

2. — Բուռն բողոք պէտք է բարձրացնել հասարակական այն բոլոր մարդոց դէմ, որոնք «ովորած են «ժամանակ չունիմ» յանկերգել։ Այնպիսիներ իրենց ազատ ժամերուն 3 | 4ը անպէտ կերպով կը վատնեն։

3. — Հագուստի ձևը անառարկելիօրէն որոշ ազդեցութիւն ունի ուէ անհատի հոգեկան տրամադրութիւններուն և գործունէութեան վրայ։ Կրնաւորի մը համազգեստին մէջ մարդ երբեք նոյնը չէ, ինչ որ է զինուորականի համազգեստով։

4. — Ներկայ տնտեսական տագնապը մեզ կը պարտադրէ սորվիլ կարօտ չ'ըլլալ և՛ բժշկին և՛ փաստաբանին, որոնց ամենէն չատ կը վճարենք և չատ անգամ անօգուտ կերպով։

5. — Եւրոպան և Ամերիկան արդիօք որքա՞ն կը վճարեն հաճոյքի և զբօսանքի համար պահուած չուներուն համար։

6. — Դէպի հաւաքական չաներ մեր ցոյց տուած զանգուածային քրոնիկ անտարբերութիւնը՝ զանգուածային անհաղուելի, անպատմելի կորուստ պատճառեց մեզ։

7. — Եթէ տնտեսական աշխարհի մէջ մեր ի յայտ բերած ընդունակութեան և ճկունութեան 1 | 10ի չափով ընդունակ և ճկուն եղած ըլլայինք նաև քաղաքական աշխարհի մէջ, այսօր մեր ճակատագիրը հիմնովին տարբեր եղած պիտի ըլլար։

8. — Կուսակցականներ չկային և չկան Երուսաղէմի Հայոց Վանքը, (ինչպէս որ Թրքահայ բոլոր վանքերուն մէջ) ուր ազգին պարտքին քանակը գլխու պռոյտ կուտայ և որուն հետ մրցելու եկած է Եգիպտոսի հայոց պարտքը։

9. — Ստէնտորիան հզոր փող մը պէտք է մեզ ուշքի բերելու համար։ Պարտուածը իր պարտութիւնը միայն պատմելով ոչինչ կը շահի, այլ միշտ կը կորսնցնէ։

10. — Ազգային դժբաղդութեանց պահերուն և անկէ յետոյ 100ին քանի՞ն կրցան երջանիկ ըլլալ այն անձնապաշտ-հանգոյ հայազգիներուն, որոնց համար ազգային ամէն սրբութիւն ոչ մէկ արժէք չունէր։

Հայկ ՄԵՂՈՒ

Բանտարկեալ մը ամբաստանուած էր ձի մը գողցած ըլլալու յանցանքով, բայց իր փաստաբանին այնքան զօրաւոր և պերճախօս պաշտպանողականն եղաւ, անպարտ արձակուեցաւ։

Դատաւորութենէ ետք, փաստաբանը մէկդի կանչելով իր յաճախորդը հարցուց։

— Ճիշդը ըսէ հիմա՝ որ ալ ազատ ես, իրո՞ք գողցար ձին։

— Մինչեւ այս պահուս կը կարծէի թէ գողցած եմ, բայց քու ճառդ լսելէ ետք, ես ալ սկսայ կասկածիլ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ
ԱՄԵՆՈՒՆ

1. — Կան մարդիկ որ ի ծնէ կամ ի հօրէ «ֆոլիոֆոբիա»ի ազդեցութեան ենթարկուած ըլլալով իրենց բոլոր կեանքի տևողութեան և իրենց բոլոր գործերուն մէջ թմրած կ'ապրին։ Վա՛յ այն հաստատութեան, որուն վարիչները նման արարածներ են։

2. — Բուռն բողոք պէտք է բարձրացնել հասարակական այն բոլոր մարդոց դէմ, որոնք «ովորած են «ժամանակ չունիմ» յանկերգել։ Այնպիսիներ իրենց ազատ ժամերուն 3 | 4ը անպէտ կերպով կը վատնեն։

3. — Հագուստի ձևը անառարկելիօրէն որոշ ազդեցութիւն ունի ուէ անհատի հոգեկան տրամադրութիւններուն և գործունէութեան վրայ։ Կրնաւորի մը համազգեստին մէջ մարդ երբեք նոյնը չէ, ինչ որ է զինուորականի համազգեստով։

4. — Ներկայ տնտեսական տագնապը մեզ կը պարտադրէ սորվիլ կարօտ չ'ըլլալ և՛ բժշկին և՛ փաստաբանին, որոնց ամենէն չատ կը վճարենք և չատ անգամ անօգուտ կերպով։

5. — Եւրոպան և Ամերիկան արդիօք որքա՞ն կը վճարեն հաճոյքի և զբօսանքի համար պահուած չուներուն համար։

6. — Դէպի հաւաքական չաներ մեր ցոյց տուած զանգուածային քրոնիկ անտարբերութիւնը՝ զանգուածային անհաղուելի, անպատմելի կորուստ պատճառեց մեզ։

7. — Եթէ տնտեսական աշխարհի մէջ մեր ի յայտ բերած ընդունակութեան և ճկունութեան 1 | 10ի չափով ընդունակ և ճկուն եղած ըլլայինք նաև քաղաքական աշխարհի մէջ, այսօր մեր ճակատագիրը հիմնովին տարբեր եղած պիտի ըլլար։

8. — Կուսակցականներ չկային և չկան Երուսաղէմի Հայոց Վանքը, (ինչպէս որ Թրքահայ բոլոր վանքերուն մէջ) ուր ազգին պարտքին քանակը գլխու պռոյտ կուտայ և որուն հետ մրցելու եկած է Եգիպտոսի հայոց պարտքը։

9. — Ստէնտորիան հզոր փող մը պէտք է մեզ ուշքի բերելու համար։ Պարտուածը իր պարտութիւնը միայն պատմելով ոչինչ կը շահի, այլ միշտ կը կորսնցնէ։

10. — Ազգային դժբաղդութեանց պահերուն և անկէ յետոյ 100ին քանի՞ն կրցան երջանիկ ըլլալ այն անձնապաշտ-հանգոյ հայազգիներուն, որոնց համար ազգային ամէն սրբութիւն ոչ մէկ արժէք չունէր։

Հայկ ՄԵՂՈՒ

ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ՆՕԹԵՐ
ՆԻՒ ԵՕՐՔ... ԹԻՒԵՐՈՎ

Վերջերս երեւցած վիճակագրութեան մը համեմատ Նիւ Եօրք ունի 5,600,000 բնակիչ՝ որուն երկու միլիոնը օտարական։ Քաղաքը ունի աւելի չատ Իտալացիներ քան Հռոմը, աւելի Իրլանտացի՝ քան Տպլինը, աւելի Գերմանացի՝ քան Կրէմլէնը. իսկ հրեաները կը հասնին իրենց ամբողջական թիւին մէկ տասներորդը (աշխարհի հրեաներու թիւը կը տարուբերի 15-25ի միլիոնի մէջ՝ տեղերը պարագային համեմատ)։

Նիւ Եօրք աւելի հեռախօս ունի քան Փարիզ, Լոնտոն, Պերլին, Հռոմ և Փեթրոկրատ միասին հաշուելով։

Իր հինգ կամուրջները աշխարհի ամենամեծերն են և մէկ քիլոմեթր 250 մեթրէն աւելի երկար են։

Քաղաքը ունի 2000 թատրոն և 1500 եկեղեցի՝ զանազան ծէսերու յատկացուած։

Ամէն օր Նիւ Եորք կը հասնին 300,000 ճամբորդ։ Իւրաքանչիւր 52 երկվայրկեանը անգամ մը ճամբորդի կառախումբ մը կը հասնի։

13 վայրկեան անգամ մը ամուսնութիւն մը կը կատարուի. և 6 վայրկեանը անգամ մը ծնունդ մը կ'արձանագրուի։

Տասը վայրկեանը մէկ նոր ընկերութիւն մը կը հիմնուի, և իւրաքանչիւր 51 վայրկեանին նոր չէնքի մը հիմը կը դրուի։

Եթէ այս թիւերուն առջև պահ մը չէք երազեր, ուրեմն երազելու ընդունակութիւնը կորուսած էք։

—

Աշխարհի ամենամեծ գիրքը Օմար Խայամի «Բուպայաթ»ի մէկ օրինակն է։ Գիրքին քառակուսի ծաւալն է հինգ տասնըվեցերորդ մատնաչափ և հաստութիւնը մէկ ութերորդ մատնաչափ։ Կը գտնուի Բլիվլէնտի Հանրային ընթերցարանին մէջ։

—

Գիրքն օձը կրնայ կլլել ամբողջ եղջերու մը, եղջիւրներով միասին, որոնք երբեմն դուրս կը ցցուին հակայ օձին ստամոքսը պատռելով, բայց կը մարսուին տակաւ։

—

Նիւ Եորքի ամենակարեւոր պաշտօնական մէկ տան ճակատին կը գտնուի նախատական նշանատախտակ մը գրացիի մը ուղղուած։

—

Սպանիական Ֆէրրօ կղզին մէջ, որ մաս կը կազմէ Գանարեան կղզեխումբին, խմելիք ջուրը չատ հազուագիւտ է, թէև ծծմբային աղբիւրներ կան։ Ջուրը կը հայթայթուի «Թիլ» կոչուած սրբազան ծառին կողմէ, որուն տերեւները զուսելով՝ դուրս կուտան մեծաքանակ ջուր։

Նիւ Եորքի Հոթել Ասթորի տնօրէնը օր մը տեսնելով որ հիւրերէն մին մեկնած էր առանց իր պարտքը վճարելու, անոր գրեց հետեւեալ նամակը։

«Սիրելի բարեկամ — կը հաճի՞ք անմիջապէս ինձի ղրկել Ձեր պարտքին գումարը ու կանխաւ ընդունիլ մնորհակալութիւններսանձն։

Ասոր իբր պատասխան ան ըստացաւ այս երկտողը։

«Սիրելի Տնօրէնս — պարտքս գումարն է հարիւր տասը տոլար։ Ձերդ անկեղծօրէն»։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱԶԴԱԿ»Ի — ԹԻՒ 44

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ԵՐԳԵՐ ԵՒ ԹԵՐԹԵՐ ԹԻՒՐՔ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՓԱՍՏԵՐՆ ԷԻՆ

ՀԱՅ ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆԸ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՂԵԿԱՎԱՐ

ԹՈՔԱՏ Կ'ԱՊՍՏԱՄԲԻ

Զէնքի ձայները լսող և այս վայրագութիւնները տեսնող Թիւրքերը, ուրբաթի նամազին երթալէ հրաժարեցան և մէկ մասը զինուելով յարձակեցաւ հայերու վրայ։ Իսլամ թաղերու մէջ այս ընդհարումներն ու բախումները կատարելու միջոցին, հայ քօմիթէճիները զօրանոցի և կառավարութեան շէնքին վրայ ալ գնդակ տեղացնելու սկսած էին։

Զօրանոցի մէջ ընդամէնը 5-10 պահակ զինուորներ կը գտնուէին։ Գաղաթ ոստիկանական ուժն ալ, ծրագրի մը հաւանաբար չրջող այս չէթէները զսպելու աստիճան զօրաւոր վիճակ մը չունէր։

Այս կացութեան առջև, ուրբաթ ըլլալու հանգամանքով նկատուած այդ երգերը, քօմիթէի անդամներուն կողմէ մարշի պէս կ'երգուէին և հայ զգացումներուն բորբոքման պատճառ կըլլային։

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՐԳԵՐԸ

Մարզիֆուն գտնուող և անունը Դարահիսարի երգ կոչուող ոտանաւորին թարգմանութիւնը ահա.

Ես ազատ հայ պատանի մ'եմ
Լեռներն են իմ հայրենիքս,
Եւ սիրելիս սուրս։

2

Զէնքերս են ինծի զինէթ,
Փամփուշտներս անգին ոսկի,
Փափուկ և մաքուր անկողինս է
Գետնի կանանչ խոտերը։

3

Ցեմ ուրանար տգէտ եմ,
Գիտութեամբս չեմ հպարտանար,
Բայց լաւ երգ կ'երգեմ,
Մաքուր սրտով զէնքս կը գրկեմ։

4

Հայ գունդերու հրամանատարն եմ
Լազի հագուստ կը հագուիմ,
Քաջ ընկերներուս հետ
Ազգիս անունով կը կռուիմ։

5

Ապաստանս են սեպ ժայռերը,
Հայելիս զուլալ ջուրերն են,
Բոյնս են անտառները
Լոյսս ալ Լուսինն է։

6

Հայրենիքս է Արմուտանը
Մականունս է Արտանեան
Անունս Հաճը Գալուստ,
Հայրենիքի պաշտպանն եմ։

ԹՕՔԱՏ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ԲՌՆԿԻ

Ինչպէս առաջ ըսինք, Սվազի կուսակալութեան մէջ մի միայն Թոքաթն էր որ արիւնոտ դէպքերու թատերավայր դարձած չէր։ Մարզիֆունի դէպքերը վերջանալէն և բնական վիճակի մը հաստատուելէն վերջ, աւազակները անորոշ ուղղութիւններով գացած և քանի մը ամիս կուսակալութիւնը լքուած մնալու մէջ ժամանակ անցուցած էր։

Մինչդեռ արիւնոտ Վան, Պիթլիսի և Էրզրումի դէպքերէն գլուխը ազատելով քիչ մը խաղաղ էր, փախչող քօմիթաճիները Պարսկաստան ապաստանած էին և անկէ Ռուսիա անցնելով Նորէն կարգ մը թէտայիներ հայթայթած և Նորէն արիւն թափելու համար Թիւրքիա մտած էին։

311 տարին լմնցած, 312 տարուան գարունը հողերուն նոր հոգի և օդին տարբեր կենսունակութիւն և գեղեցկութիւն տուած էր։ Այլեւս աւազակներուն և գողերուն լեռներն ու դաշտերը կրնային բնակարան ըլլալ։ Այլեւս ցուրտ, անձրեւը և ձիւնը վախ չէին պատճառեր մարդուն։ Քօմիթաճիներուն կարգ մը գիւղեր յարձակիլը, հոս ու հոն քիւրտերու հետ նորէն կռուելու սկսիլը կը տեղեկացուէր։

ՊԱՅԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ԴՈՐԾԵՆ

Մեր Արեւելեան կուսակալութեանց բոլորին մէջ ալ, սինչեւ գաղաները, Պատերազմական Ատեաններ կազմուած և սպանողութեան տեւականացման համար խիստ միջոցներ իգործ կը դրուէին։ Բայց հակառակ ատոր, Հնչակ և Դրօշակ քօմիթէները հրաւէր կը կարդային և Նորէն արիւն թափելու և խառնակութիւն ստեղծելու իրենց հրէշային փափաքները կը յայտնէին։

(Շար.)

ՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ԱՂԱՍԻ ԽԱՆՋԵԱՆԻՆ ՑԱՑԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՆԵՐԳԱՂԹԻ ՄԱՍԻՆ

Գիւղատնտեսական մասնագէտներու համահայաստանեան 4-րդ. համագումարին մէջ, որ Սեպտեմբեր 28ին բացուեցաւ Երեւանի մէջ, Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար Աղասի Խանջեանին ցայցարարութիւնները ներգաղթի մասին։

Գիւղատնտեսական մասնագէտներու համահայաստանեան 4-րդ համագումարին մէջ, որ Սեպտեմբեր 28ին բացուեցաւ Երեւանի մէջ, Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար Աղասի Խանչեան, ի միջի այլոց, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է ներգաղթի մասին։

«Չնայած ընթացիկ մի շարք դժուարութիւններին, մեր տնտեսական եւ կուլտուրական վերելքի տեմպը գնալով արագանում է։ Մեր վերելքի մէկ կարեւորագոյն արտայայտութիւնը գործազրկութեան լիակատար վերացումն է մեր երկրում, եւ այն ժամանակ, երբ կապիտալիստական երկիրներում ամէն ամիս աւելանում են գործազուրկներու հարիւր հազարաւոր բազմութիւններ։ Այդ պայմաններում, նկատի ունենալով կապիտալիստական երկիրներու մէջ թափառող, աշխարհակալներու եւ անոնց սպասաւորներու՝ դաշնակների քաղաքականութեան զոհ հայ գաղթականների դրութիւնը, նկատի ունենալով աշխատող ուժի պահանջը մեր վիթխարի շինարարութեան համար, մեր կառավարութիւնը որոշել է թոյլատրել գաղթականների կազմակերպուած ներգաղթը Հայաստան, որոշ պլանով եւ որոշ ժամանակում»։

ԻՆՉՈՒՐ ԴԷՄ ԷԻՆՔ ԵՐԷԿ

Երէկ՝ երբ դեռ վերացուած չէր գործազրկութիւնը մեր երկրում, երբ չէին ստեղծուած աշխատանքի եւ ապրուստի կայուն պայմաններ, մէջտեղ գնել ներգաղթի խնդիրը՝ նշանակում էր արկածախնդրութիւն անել։ Իսկ այսօր, երբ արդէն գոյութիւն ունին անհրաժեշտ պայմաններ, մենք պրոլետարական օգնութեան ձեռք ենք մեկնում այն մասսաներին, որոնք այնքան տուժել եւ զրկանքների են ենթարկուել իմպերիալիզմի ոճրագործ քաղաքականութեան շնորհիւ։

Մենք ընդունում ենք հայ աշխատաւորներին, որոնք ազնուօրէն ցանկանում են լծել Սովիէթիզմի կառուցման եւ դրա ճանապարհին ընկած դժուարութիւնների վերացման մեծ գործին։ Ընդունում ենք որպէս մեր պրոլետարական հայրենակցութեան իրաւազօր եւ հաւասար անդամ»։

ԳԱՂՈՒԹԱՀԱՅ

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ

ԱմերիկաՀայ թերթերը կը գրեն.

ԱմերիկաՀայ թերթերեն խորունկ ցաւով իմացանք որ յայտնի եւ տաղանդաւոր դաշնակահար Գր. Լեւոն Վարդանեան եղերական անձնասպանութեամբ մը վերջ դրած է իր երիտասարդ ու խոստմնալից կեանքին։ Վարդանեան Երեքշաբթի օր վերադարձած է Կրօֆիօրտ Ն, Հ.ՌՆ, ուր երաժշտախումբի մը հետ նուագած էր այս ամառ։ Հինգշաբթի օր իր դրացունին Ամերիկացի տիկին մը տեսածէ զինի զգայզուրկ գեսին փուած *Վէսթլենտ Էվ*-ի իր յարկաբաժինին մէջ, եւ անմիջապէս լուր տուած է տանը դռնապանին որ իր կարգին ոստիկանութիւնը կանչած է։ Գտնուած է արիւնոտ ածելի մը որով կտրուած է Վարդանեանի վիզին ու ձախ բազուկին երակները։ Վարդանեան բժիշկին հրամանաւ փոխադրուած է *Սիթի Հասփիթալը*, ուր երկու ժամ վերջ իր հոգին աւանդած է առանց ուշի գալու ու բան մը արտասանելու։

Վարդանեան, որ Կովկաս ծնած ու Գերմանիա սացած էր իր ուսումը, նշանակելի յաջողութիւններ ունեցած ու մրցանակներ շահած էր հոս եւ ծանօթ ու սիրուած դէմ մըն էր Պօօրնի երաժշտական շրջանակներուն մէջ՝ իր վայելուն տպաւորով ու հեզահամբոյր բնաւորութեամբ։ 30 տարեկան էր միայն։ Իբրեւ տարակոյս, կ'ըսուի թէ տարաբախտ Վարդանեան մի բանի ամիսէ ի վեր հիւանդոտ էր։

Իր եղին կը թողու որդեկորոյս մայրը։

Կարդացէ՛ք և Տարածեցէ՛ք «ԱԶԴԱԿ»ը

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱԼԻՖԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

Ա. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Համազգայի ի Պէյրութի վարչութիւնը սկսաւ իր հերթական դասախօսութիւններուն։ Թէպէտ անցեալ տարի, այս տարի եւս կանոնաւորապէս պիտի շարունակուին անոնք օրենիչ եւ օգտակար նիւթերու շուրջ։

Առաջին դասախօսութիւնը տեղի ունեցաւ անցած շաբաթ երեկոյ, հայ բողոքականաց ժողովարարին մէջ։ Օրուան բանախօսն էր համազգայինի Սուրիոյ ու Լիբանանի կեդրոնական վարչութեան նախագահ Գր. Դ. Իբէխեան։ Նիւթն էր՝ «Ներկայ տնտեսական տագնապը, իր պատճառներն ու հաւանական հետեւանքները»։ Պ. Իբէխեան, իր մօտ երկու ժամ տեւող բանախօսութեամբ վերլուծեց ներկայ միջազգային տնտեսական տագնապի էութիւնն ու պատճառները եւ բուռեղ անոր հաւանական արդիւնքները։

Պիտի ջանանք ամբողջութեամբ ներկայացնելու մեր ընթերցողներուն այդ բովանդակալից բանախօսութիւնը։

ՊԱՂՏԱՏԷՆ ԶԲԿՈՒԱԾ ՈՍԿԻՆ ԿԱՊՈՒՐԻ ԿԸ ՎԵՐԱԾՈՒԻ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

Պաղտատէն ստեւերական կարեւոր տուն մը, օգնաւով 5000 օսմանեան ճնչուն ոսկի դրկեց Պէյրութ գրամատէր Խասուրի Զալեայի։

Իրմէ սպասարկութեան օգնաւոր մինչեւ Պէյրութ չգալով, Դամասկոսի Մուրատաֆէ դրամատունը պաշտօն սացաւ սանձնելու դրկուած դրամը որ բաժնուած էր հինգ տպրակի մէջ։

Առաջին տպրակը բանալով, պ. Կ. Մուրատաֆէ համրեց նազար ոսկի։ Բացաւ երկրորդը որ նազար ոսկիի ծանրութեամբ կապար կը պարունակէր։

Դամասկոսցի դրամատէրը մերժեց սանձնել միւս տպրակները եւ անմիջապէս դէպքը իմացուց ոստիկանութեան, Պաղտատէն ոսկին զրկողին եւ Սիուֆի Սապաղ տան, որուն մօտ ապահովագրուած էին տպրակները։

Քննութիւն բացուած է։

ՏԵՂԱԿԱՆ ՁԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԻ ՊԱՇՏՕՆԱՊԻՏԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Պ. Օմար Տաուէի հրաւէրով, Լիբանանի մէջ հիմնուած կաբի գործարանները ներկայացուցիչներ հաւաքուեցան առեւտրական սենեակի կեդրոնատեղին եւ ուսումնասիրեցին կօշիկի օսար գործարանների մրցակցութեան խնդիրը։

Միաձայնութեամբ անոնք որոշեցին բանաձեւ մը, որով պիտի խնդրուի Բարձր Բարձրագոյնի մարմնին հրաւիրուիլ ու մարսալին իրաւունքներու յաւելում մը կասարէ կօշկակարներու վերաբերեալ ներմուծուած առարկաներուն վրայ։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մեզի կը հաղորդեն հովանաւորեալ երկիրներու դպրոցական վերջին վիճակագրութիւնները։

ՊԱՇՏՕՆ, ԴՊՐՈՑՆԵՐ

Հովանաւորեալ երկիրներուն մէջ կան 643 պաշտօնական (պետական) դպրոցներ, ուր կը յաճախեն 59773 աշակերտներ։ 302 դպրոց 31875 աշակերտ Սուրիոյ մէջ, 76 դպրոց 3990 աշակերտ Ալէքսանտրէթի Սանճախին մէջ, 100 6870 աշակերտ Ալաուիներու երկրին մէջ, 44 դպրոց 3400 աշակերտ Ճեպէլ Տիւրուզի մէջ եւ 129 դպրոց 13633 աշակերտ Լիբանանի մէջ։

ԱՆՀԱՅԱԿԱՆ ՏԵՂ. ԴՊՐՈՑՆԵՐ

Նոյն այս հողամասին վրայ կան 1045 դպրոցներ 74226 աշակերտներով։

Անոնք կը բաժնուին հետեւեալ կերպով. 104 իսլամ դպրոց՝ 15800 աշակերտ, 81 տիրզի դպրոց՝ 2908 աշակերտ, 300 մարոնի դպրոց՝ 15.257 աշակերտ, 163 յոյն կաթոլիկ դպրոց՝ 1064 աշակերտ, 25 ասորի կաթոլիկ՝ 1646 աշակերտ, 183 օրթոտոքս դպրոց՝ 11974 աշակերտ, 19 ասորի օրթոտոքս դպրոց՝ 980 աշակերտ, 101 հայ լուս. դպրոց՝ 10164 աշակերտ եւ զանազան համայնքներու պատկանող 51 դպրոց՝ 4415 աշակերտ։

ՕՏԱՐ ԴՊՐՈՑՆԵՐ

Կան նաեւ 584 օտար վարժարաններ 54452 ուսանողներով։

433 Ֆրանսական վարժարան՝ 43.976 աշակերտ, 90 ամերիկեան վարժարան՝ 6090 աշակերտ, 531 անգլիական վարժարան՝ 2256 աշակերտ, 15 իտալական վարժարան՝ 1400 աշակերտ, 9 օուէական վարժարան՝ 752 աշակերտ, եւ 1 գերմանական վարժարան՝ 47 աշակերտ։

Ընդհանուր գումարն է 2,264 դպրոց՝ 188446 աշակերտ։

ԽԱԼԻՖԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ Մ. ՔԷՄԱԼ ՊԱՂԵՍՏԻՆ ՊԻՏԻ ԳԱՑ

Խալիֆայութիւնն ապագայի հարցը, որ ասենք մը ի վեր կը յուզէ իսլամական աշխարհը, Պաղեստինեն միւնչեւ Հնդկաստան, սկսած է մրցել կարեւոր հունի մը մէջ։ Հնդիկ միւսլիմանցներու պետ Շեվքէթ Ալի, որ կը գտնուի այժմ արտասահման, ամէն ճիգ կը թափէ յաջողութեամբ պսակելու համար խալիֆայութեան հարցը։ Ապրիլ Մէնիֆի թիկնածուներեն դէմ թիւրիքոյ կողմէ եղած առարկութիւն վրայ, որոշուած է իսլամական համաժողով մը գումարել, որուն պիտի հրաւիրուին նաեւ բոլոր իսլամ երկիրներու իշխանաւորները։

Խալամական համագումարը տեղի պիտի ունենայ Պաղեստինի մէջ, որուն Քէմալ եւ Ըմմէք։

ԿԻՆ ՄԸ ԽԵՂԴՈՒԱԾ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷՋ

Անցեալ հինգշաբթի առաւօտ Դամասկոսի Շաղուր թուղի պարտեզներուն մէջեն անցնելու միջոցին Ֆրանսացի զինուորներ նշմարեցին գլխատուած կնոջ մը դիակը։

Ոստիկանական եւ դատախազական ճանաչողներ հենութեամբ կը պարզուի թէ կոնը 20-25 տարեկան կին մըն է, թերեւս սպասուհի մը։ Գլուխը բոլորովին բաժնուած է իրենէն։ Մարմինը կը կրէ բազմաթիւ ճմլումներ ու ինչպէս նաեւ դանակի հարուածներու հետք, մանաւանդ դնչիին եւ բերանին վրայ։

Կը կարծուի թէ եղերապարտ կինը գոն գարձած է դատարկատներու գիշերային յարձակումի մը։

Այս ոճիրը Դամասկոսի բովանդակ բնակչութիւնը յուզումի մատնած է։

47000 ՈՍԿԻԻ ՏՈՒԳԱՆՔ

Քանի մը ամիս առաջ, Տամուրի մէջ բռնուեցաւ Ագիզ անուն յունական առագաստաւոր մը, որ մասանենգութեամբ կը փորձէր ցամաք հանել 250 պարկ թէմպէի։

Քննութենէն պարզուեցաւ որ թէմպէին զրկուած էր Տամուրի վաճառականներեն Գ. Նէնիպ Ապու Մէրհիի։

Մասնային մասնաւոր յանձնախումբը այս վերջինը դատապարտեց 47000 ոսկի տուգանքի։

Պ. Նէնիպ ընդդիմութիւն ցոյց տուաւ խառն դատարանին առջեւ։ Իր պաշտպանողական մէջ, ան յայտարարեց ի մէջ այլոց որ տուգանքը որուն իրմէ դատապարտուած է... առպարաբանական կարգի մրն է։

ԽԵՆԴԻ ՄԸ ՈՃԻՐԸ

Մարդ մը աշնանական հինգ հարուածով կը զգեսնէ ձրպէյլի թաղի մուխթարը։

Ոճիրը վերջաբանն է ձրպէյլի մուխթար Թուֆիք Սապալլաքի եւ իր բարկացոտ խառնուածքով ծանօթ Միխայէլ Սրէյմանի միջեւ գոյութիւն ունեցող տարակարծութիւններուն։

Այս վերջինը տեսնելով անցեալ օր որ իր թշնամին կը պտտէր գիւղեն դուրս վայր մը, վազեց անմիջապէս տուն իր աշնանակը առնելու եւ վերադառնալով զգեսնեց իր ենթակառոդը աշնանակի հինգ հարուածով։

ՀԻԱՆԴԱՆՈՑ ՄԸ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Կենդանիներու պաշտպան ընկերութիւնը հիւանդանոց մը կառուցանել կուսայ անասուններուն համար։

Հիւանդանոցը լրացած պիտի բլլայ երեք ամիսէն։

Մինչ այդ, բաղարակեսական պայքար-բժիշկը ձրիաբար կը դարմանեն իրեն առաջնորդուած հիւանդ անասուններ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ԿԱՌԱՏԱՆ ՄԸ ՄԷՋ

Պուրճի կառատեղեաներեն Մանսուր Սհմանա Մանասէ, ոստիկանութեան յայտարարած է որ Ցով հանեն Սարգիս Քորաբեան իր դրամարկղը խորտակելով գողցած է 165 սուրիական ոսկի։

ՄԵՌԵԼ ՄԸ ԵԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՌՆԷ

Քէսրուանի տափասանցներուն վրայ, ուր այծի հօտեր կարածէր, Հանցա Մէսուհ անուն ծեր հովիւ մը, քանի մը օր առաջ յանկարծամահ եղաւ։

Իր ընկերները զինի փոխադրեցին իր գիւղը՝ Լայսան ուր դրուեցաւ չորս մոմով պատուած մահիճի մը վրայ... եւ եկեղեցիին զանգակը սկսաւ հնչել։

Քանի մը ժամ եսէ, երբ ծերունիին մարմինին վրայ կը հնչեին, զայն տաս նեղ դագաղին մէջ զետեղելու համար, մեռելը արթնցաւ յանկարծ, խոր զարմանք պատճառելով ընդհանուրին եւ իրենցներուն։

ԻՍՄԷԹ ՓԱՇԱՅԻ ՄԱՒՀԱՓՈՐՁԸ

ՅԱԿՈԲ ԱԲԻԿԵԱՆ ԿԸ ՀԵՐՔԷ ՃԱՆԻԿԵԱՆԻ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

«Լ'Օրիան» Խմբագրատան դէմ մահափորձի կազմակերպութեամբ մեղադրուած Պ. Յակոբ Աբիկեանի Պէյրութի ճաւանանգիստեն անցիին մասին կը գրէ.

«Յակոբ Աբիկեան նաւը իրեն այցելող բարեկամներուն յայտարարեց որ իր ընկերը, Ճանիկեան անձնասպան չէ եղած, այլ սպանուած է թիւրք ապահովութեան պաշտօնեաներու կողմէ իր դէմ ի գործ դրուած բարբարոսութիւններուն հետեւանքով։

ՔԻՒՐՏ ԱՒԱԶԱԿԱԽՈՒՄԸ ՄԸ ՁԱՀԼԻԻ Մ Է Ջ

ՔԻՒՐՏ ՄԱՆՐԱՊԵՏ ՄԸ

«Էլ Անրարոյի լրատուն իր տարբաթի թիւով կը գրէ.—

Երկու օր առաջ, Զահլէի մէջ հիւրս աւազակախումբ մը, բանի մը տուներէ նեռս մեծնելով բազմաթիւ գողութիւններ ըրած է։ Ոսկի թանկարժէք ապարանքներ մը՝ աղամանդով զարդարուած, կը գտնուէր գանձարանի մէջ։

Փնտռտուքներ կը կատարուէին գտնելու համար այս գողցուած ապարանքները։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութեան միջոցին, գտաւ 170 շրջազգեստներ, կարուած նորաձեւութեան համաձայն։

Զարմանալին այն է որ, իբրեւ գող բանտարկուած է մայրապետ մը, որ կը պատասխանատու Զահլէի մէջ։ Քննութիւններու արդիւնքին հասկցուեցաւ որ մայրապետը ազգով հիւրս է եւ կապտ ու յարաբերութիւններ ունի կարգ մը հիւրտեղ հետ։

Բոլոր գաղտնիքներն ու մանրամասնութիւններ երեւան հանուած են այս գողերու կազմակերպութեան։

Հասկցուած է որ անոնք կառավարութեան մը նման կանոնաւոր գործունէութիւն եւ մասնաճիւղեր ունին Հալէպի, Տամասկոսի եւ Պէյրութի մէջ։ Անոնց ամենամեծ պեսը կը կոչուի Խուրշիտ Տերվիշ ապա։ Իսկ չորս տպահերը լենդհանուր դեկավարներն են գողութեան ձեռնարկներուն։ Հրամանը կ'արձակէր Խուրշիտ ապան, բայց տպահերեր ուղղորդուեր կը գործադրէին գանոնք։

Այս կազմակերպութիւնը ունի իր ներքին կանոնները, որոնք շատ խիստ են։ Անոր անդամակցողներու պարտաւոր են իրենց գողոնները յանձնել պետերուն, իսկ պետերը՝ կը յանձնեն Խուրշիտ ապային։ ան կը ծախէ եւ կը բաժնէ բոլոր անդամներու միջեւ։ Այն որ կը հակառակի իրենց պետերուն հրամանին, մահուամբ կը պատժուի։ Քանի մը հոգի անոնցմէ որպէս անկարգապահ սպանուած են։

Պէյրութի ոստիկանութիւնը Ալէքսանտրէթի Սանճագին վերջերս բացաւ մանրամասնութիւններ եւ բացատրութիւններ քանի մը աւազակներու մասին եւ թէ ինչպէս անոնք ձերբակալեց Պէյրութի մէջ։ Այս աւազակներու յարձակման ենթարկուած էր Գերբզ խանի մէջ ոչխարի վաճառական Մուսթաֆա Մալին եւ կուրծքին վիրաւորուած։

ՍԻՐԱՑԻՆ ՏՈՒԱՄ ՄԸ ՊԱԱԼՊԷՔԻ ՄԷՋ

ԵՐԵՔ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ ԿԸ ՍՊԱՆՆԵՆ ԻՐԵՆՑ ԲՈՅՐԸ

Պաալպէքի մօտ, Գրիքթալ գիւղին մէջ, Քէրիմ անուն աղջիկ մը սիրահարուեցաւ ժանտարմի մը։ Երկու սիրահարները գրեթէ ամէն օր իրարու կը հանդիպէին իրենց ապագայ ամուսնութեան մասին խօսելու համար։

Քիչ յետոյ գիւղացիները իմացան ամէն բան։ Շուտկեներ սկսան բաց, այնքան արագ որ աղջկան ծրնողին ականջները լեցուեցան Քէրիմի մասին եղած սեղջ տարածքներով։

Աղջկան երեք եղբայրը արգիլեց որ իր քոյրը ամուսնանայ իր սիրեցեալին հետ։

Իր կեանքը վտանգելու զնով Քէրիմ յաջողեցաւ գտնել իր սիրահարը եւ անոր հետ որոշեց փախչիլ հայրական օճախէն։

Նոյն օրն իսկ երկու սիրահարները բռնեցին դրացի գիւղերու ճամբան։

Իր հոգ փախուստը իմանալով երեք եղբայրը, կանչեց իր երկու եղբայրները եւ անոնց հետ հետապնդեց փախստականները։ Գիւղացիներու մեղսակցութեամբ պատուախնդիր եղբայրները չուշացան գտնել զանոնք։ Հանդիպումը տաս սանդ եղաւ։ Դանակի բանի մը հարուածներով ձերբազատուելով կնամեծար զինուորէն, երեք եղբայրները իրենց բռնեցին վերադարձի ճամբան։ Հազիւ հասեր էին միաձեւակ անկիւն մը, երեք եղբայրը ատրճանակի հինգ հարուածներով սրիւնլուայ գետին փռեց Քէրիմին։ Մինչ այն հոգեվարին մէջ էր, միւս եղբայրները, իրենց դաշոյնով փոս մը փորելով թաղեցին իրենց զոհը։ Յետոյ անոնք շարունակեցին իրենց ճամբան, վասնզի ընտանիքին պատիւը իր գոհացումը գտած էր։

Կասկածներէ ազատելու եւ արդարութիւնը մոլորեցնելու մտադրութեամբ տուն վերադառնալով անոնք խոյացան իրենց կրցեր հոգ վրայ եւ զայն միւսներուն, որպէսզի յետոյ կրնային ըսել ոստիկանութեան որ փախստականը գտած չլլալով պաշտած էին անոր մեղսակից հոյրը։

Սակայն Պաալպէքի ոստիկանութիւնը երեւան հանեց արդարութիւնը։ Զոհին դիակը գտնուեցաւ։ Ոճրագործներ խոստովանեցան իրենց յանցանքը։

— Անպատիւ վարմ մը ունէր մեր հոյրը, ասոր համար սպանեցինք զայն ըսին անոնք։

Բայց դիազննութիւնը ցոյց տուաւ որ Քէրիմէ կոյս էր։

ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ՆԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՀՇԻՒԸ

Նելեւմտական նախարարութիւնը իր յառաջիկայ տարուան գործունէութեան համար իբր նախահաշիւ ունի 454848 սուրիական ոսկի, որոնց 69923 ոսկին պաշտօնական համար. կը գրէ «Լ'Օրիան»։

ՓՈԽԱՆ ՇՆՈՐՀ. ՀԵՌԱԳԻՐ

Գրե. Մկրտիչ Պարոնեան մէկ տողար կը նուիրէ հանրագիտակցութեան, Օր. Գլաւոս Պոհնգլեանի ընդ Գ. Ադամ Փափազեանի ամուսնութեան առթիւ։

Վաճառականներու Ուշադրութեան

Ամենալաւ տեսակներէն, լաւագոյն կազմով և կողքով մեծ և փոքր քանակութեամբ ամէն տեսակ վաճառականական տետրակներ կը ծախուին Սարրաֆեան Եղբարց վաճառատան մէջ, իւրաքանչիւր քիլօն 55 ս. դահեկանէն։

Այցելեցէք անդամ մը և պիտի գտնէք ձեր փնտռածը։

ՏԷՐ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ՆՈՐ ՍՏԱՑԱՒ
Անգլիական ամենաարնիտիր կերպասներ
ԹԱՒԻՐ, ԲՕԲԼԻՆ, ՄԵՏՏԱՔՍԵՂԷՆ ԵՒՆ-ԵՒՆ
ԵԱՐՏԱՑՈՎ ԵՒ ԿՇԻՌՔՈՎ
ԶՈՐՍ ԳՆԱԾ ԵՆ ԱՆՁԱՄԲ ԵՒ ՄԵԾ ԽՆԱՄՔՈՎ
ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ԱԺԱՆ
ՓՈՒԹԱՑԷ՛Ք, ՔԱՆԻ ԴԵՌ ՉԵՆ ՍՊԱՌԱԾ

Կարի եւ ձեւագիտութեան դասընթացք
Տիկին Տիթա ՄԱՆԿԵԱՆ
(ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԷՆ)
Ցայտնի դերձակուհի տիկին Տիթա Մանկեանի ձեւագիտութեան չորրորդ դասընթացքը կ'սկսի սեպտեմբեր 20ին։ Արձանագրութիւնները կ'սկսին ամսոյս 10ին, ամէն օր կէսօրէ առաջ ժամը 8—12, իր նախկին տեղը, «Էքքոյ տը Թրուա Տօքթէօրսի հիւղ դիմաց, Կուրբ փողոց։
Երեք ամսուան մէջ, ամենավերջին մեթոտներով և արդիական միջոցներով կը սորվեցնէ ձեւագիտութեան բոլոր բաղդութիւնները և կ'օժանդակէ Բ. Դասընթացքին հատատուած վկայականներով։
Համոզուելու համար անգամ մը դիմեցէք իր 50է աւելի շրջանաւարտներուն։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ
Հ.Մ.Ը.Մ.ի Սիներմայի Երեկոյթին

ԱԶԴ

Որբանոցէս եկած կարգ մը նախկին սան եւ սանուհիներու, ինչպէս նաեւ ժամանակին որբանոցիս մէջ գտնուած անձերու նամակները կը շարունակեն գալ հաստատութեանս հասցէով։ Անոնցմէ կը խնդրուի իրենց հասցէն փոխել մինչեւ յառաջիկայ 15 Նոյեմբեր 1931։

Յիշեալ թուականէն յետոյ Թէլէկեան Սիսուան որբանոցին հասցէով եկող նման նամակները եւ պիտի վերադարձուին։

ՏԵՍՈՒՉՈՒԹԻՒՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.

1931 — 32 տարեշրջանի համար Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբը կազմուած ըլլալով, այսու կը յայտարարեմ բոլոր խաղալ փափաքողներուն որ, 27 Հոկտ. Գշ. երեկոյ ժամը 8ին պիտի կազմուին Բ. եւ Գ. խումբերը, հետաքրքրուողները պէտք է ներկայ գտնուին այդ օր մրցութեանս ակումբին մէջ։ Վ.ԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Տուէ՛ք Ձեր Ծանուցումները «ԱԶԴԱԿ»ին

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՈՒ

Երկար տարիներէ ի վեր ճախկին ընկերութեան մը մէջ մինչեւ վերջը պաշտօն վարած անձ մը կը փափաքի սանձնել վաճառականի իսկ հաշուակալութիւն եւ թղթակցութիւն Ֆրանսերէն, հայերէն եւ թուրքերէն լեզուներով։ Լոյժ չափաւոր պայմաններ։ — Դիմել խմբագրութեանս —

ՀԱԼԷՊԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի Հալէպի մեր բաժանորդներէն անյապաղ վճարել իրենց բաժնեգինները «Ազդակ»ի ցրուիչ Գ. Ճօրճ Պէշիրեանին, փոխան թերթիս տնօրէնին ստորագրութիւնը կրող ընկալագրերու։

Վ.ԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Խ. ԹԻԼԹԻԼՆՃԵԱՆ
(ՏՕՔԹՕՐ ԵՐԱԽԲԱՆՈՒԹԵԱՆ)
ՓԱՍԱՔԱՆ
Կ'ստանձնէ, ամէն տեսակ դասեր
ՄԱՏԶԵԼԻ ՊԱՏՐԱՍՆԵՐՈՎ
Դասընթացքը բաց է 9-12 եւ 3-6
Հասցէ՝
ԽԱՆ ԱՆԹՈՒՆ ՊԼԸ
Պէյրութ

Ես կը ճանչնամ այս ժամացոյցը։ Վրայի սա փորագրուածները տուփի մը վրայ ընդօրինակած եմ։ Այս ժամացոյցը չունի իր նմանը։

— Իրա՛ւ, զօրավար, պատասխանեց Ժան դողդողացող ձայնով մը։ Սակայն այս ժամացոյցը իմս է, ես.....

— Տէ՛ն... տէ՛ն... տէ՛ն...

Հեռաձայնն էր։

— Ալլօ, ձայնեց զօրավարը, վազելով դէպի գործիքը։ Համա՛ն... Ալլօ՛, այո՛, Վէրտէօն է։ Կը յաջողնա՞ն միյու։ Ձեմ գիտեր։ Գիւղերը կը պարպուին, ամէնքն ալ։ Ինչպէ՞ս։ Կարելի չէ։ Ի՞նչ երանութիւն... Իսկապէս չատ ժամանակ պիտի ունենանք... Հեռաւարար մինչեւ Մա՞ռն... Այո՛, և յետոյ կէս—շրջան։ Մենք լաւ դիրք բռնած պիտի ըլլանք և անոնք չուտով փախչելու պիտի ստիպուին... Ալլօ՛, ալլօ՛։ Ո՞ր օրուան համար է։ Հրամմեցէք, երկու Սեպտեմբե՞ր... Լաւ։ Այո՛, զինուորական գաղտնիք։ Շնորհակալ եմ, բարեկամս։ Ո՞հ, ո՛րքան կը ցանկամ այդ օրուան։ Ո՞ւրախ գոն պիտի ըլլան կարենալ վե՞րջապէս յարձակելու... Հանդէ՞... Ի հարկէ, մեր զօրքերուն ուղղութիւն է... Բարոյականը բարձր է միշտ։ Շնորհակալութիւն... Այո՛։ Ցտեսութիւն։

Երբ ընդունարանը տեղդ՝ կը դնէր, զօրավարը լսեց որ մէկը կը հեռանար նրբանցքին մէջէն։ Դուռը փակ էր։ Բացաւ, նայեցաւ։ Մարդ չկար։ Իր խարկանքին վրայ ժպտեցաւ և աչքերը երանութեամբ լի՝ գոնացաւ։ Ասոնց ընդհանուր հրամանատարին ներկայած ոյժերուն համար։ Ցետոյ, ծռած քարտէսին վրայ, ուսումնասիրեց յիկ շրջանին մէջ լաւագոյն դիրքը։ Ո՞ր կրնար ըլլալ իր ուժերուն՝ այնքան ըզգացուած յարձակողականին մէջ։

Հապճեպով փորձած էին, խառնիխուռն երբեմն տասը վայրկեանի մէջ։ Մունջ և թախծոտ կիներ կը վարէին կառքերը, մինչ պզտիկները կը ճչային իրենց քով։ Ծերերը, խեղճ ծերերը, խլուած պապենական տունէն, պարտած երեք օրուան մէջ, այքերնին փոսը ինկած, ոմանք իրենց դաւկին հոն մնացած... լուսանկարը կ'ողբային, ուրիշներ հոդագործական գործիքները ուր իրենց յոգնած մատուները մարզանք կ'ընէին, կամ հանդարտաբարոյ կովերը կամ հնամենի կաղնի դարանը։

Քաղաքներուն և գիւղերուն փողոցներուն մէջ խճողումը անկարագրելի էր։ Այնչ վայրկեան ճամբաները նոր գաղթական կը թափէին և քաղաքաւորութիւնը կը զբաղէր ամէնքով։ Գէշք էր այս ժողովուրդը պարենաւորել։ Զայն դէպի հարաւ ցրուելէ առաջ, ինչ որ դիւրին չէր, որովհետեւ անոնք բազմաթիւ էին և թշնամիին յառաջխաղացումովը կը պակասցնէր հեռաւոր ելքի տուները։

Զինուորական իշխանութիւնը կ'աջակցէր ճամբաներուն թիթեւացման։ Ասոր համար Ժան կը գտնուէր Սէն—Վիքթոր պանկանոցը՝ կառավարիչին հրամանները գործադրել տալու համար։ Այս չատ խղճալի տեսարանին առջեւ հոգին տակնուվրայ եղած էր։

— Այս մարդիկը տուն-տեղ ունին, կը խորհէր, և ձգած են։ Անոնք ունին նաեւ արտեր, որ հունձքերը պարապ տեղ մանդաղի կը սպասեն։ Ո՞հ, ո՛րչափ կը տառապին։ Անասելիկ աղքատ են, ամէնն ալ աղքատ։ Երազուած հաւասարութիւնը ան՝ իրականացած է։ Ե՞ւ ի՞նչ ձեւով։

Կատղութենէն բռունցքը սեղմեց։

— Փոխուելու չապի՞կ մը չունիմ...։

Օտէնվիլի պատուական գիւղացիներէն մէկը ան-

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԷՏԻՍԸՆԻ ՄԱՀԸ ԽԱՒԱՐԻ ՎԱՅՐԿԵԱՆ ՄԸ

Ուիսթ Օրէնյ.— «Խաւարի վայրկեան մը» յայտարարուեցաւ Նիւ-Եորքի կառավարիչին կողմէ, Էտիսընի յուզարկաւորութեան առթիւ։ Հանգուցեալին մարմինը ցուցադրուած է բաց դագաղով մը իր գրադարանի սրահին մէջ։ Արդէն 20,000 հոգի անցան անոր առջևէն։

ՄԱՐՇԱԼԽՏ ՀԻՆՏԷՆՊՈՒՐԳԻ ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

Գերմին.— Էտիսընի մահուան առթիւ, նախագահ Հինտէնպուրգ հետեւեալ հեռագիրը ղրկեց նախագահ Հուվերի։

Առթիւ մահուան հանճարեղ հնարիչին, որուն ստեղծագործ միտքը ծառայեց մարդկութեան յառաջդիմութեան, կը խնդրեմ ձեզ մեր վսեմութենէն որ ընդունի խոր հաւատիքս հաւաստիքը։ Երախտապարտ յիշատակ մը ձեր ազգի մեծ զաւակին համար յաւէտ կենդանի պիտի մնայ Գերմանիոյ մէջ։

ՀԱՑ ՄԸ ԿԸ ՎԻՐԱՒՈՐԷ ՑՈՅՑ ՀԻՊԱՏՈՍ ՄԸ

Ամէս Ապապա.— Հայ մը վեցհարուածեանով վիրաւորեց [illegible] փոխ. հիւպատոսը։ Կը յուսացուի փրկել այս վիրաւորին կեանքը։

ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԵՒ ՄԻԱՑԵԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Նիւ-Եորք.— Հոկտեմբերի սկիզբէն ի վեր Մ. Նահանգներէն ելած է 145 միլ. տոլարի ոսկի, որուն մեծ մասը Ֆրանսա ղրկուած է։ Ամէն զատ օտար կարեւոր պանքանոթներու հաշուին ևս 485 միլ. տոլարի ոսկի պահուած է։ Այս տարուան ինը ամիսներու ընթացքին Մ. Նահանգաց ոսկիի կորուստին քանակը կը հասնի 500 միլ. տոլարի։ Նոր առաքումներու կ'սպասուի։

ՖՐԱՆՔՕ-ՌՈՒՍ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՑԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Փարիզ.— 1930ին ռուսիայէն Ֆրանսա արտածուած էր 890 միլ. ֆրանքի ապրանք իսկ Ֆրանսայէն ներածուած էր 170 միլ. ֆրանքի ապրանք։ Կացութիւնը այժմ աղէկ չէ։ 1931ի վերջացող 9 ամիսներու ընթացքին ռուսիոյ արտածումներուն գումարը եղած է 165 միլ. ֆրանք, իսկ Ֆրանսայէն արտածուած է միայն 32 միլիոն ֆրանքի ապրանք։

Պերլին.— Ռուսական դեսպանը բացարձակապէս հերքեց տարածուած այն լուրերը թէ սովիէթները պիտի չը վճարեն իրենց պարտքերը անոնց պայմանաժամը աւարտած ատեն։ Դեսպանը կը յարէ թէ այդ տարաձայնութիւնները հանուած են գերմանա-ռուս բարեկամական արարքներու խանգարելու մտոք։

ՊԱՊԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ

Հռոմ.— Վատիկանի մէջ լուր կայ թէ Պապը նորէն հիւանդացած է։ Ան կը տառապի նորէն անցեալ տարի այս միջոցներուն ունեցած հիւանդութենէն։ Ասիկա, սակայն, արգելք մը չէ որ պապը պայծառներ չընդունի և չաշխատի։ միայն թէ սովորական պտոյտները ընելէ ետ կեցած է։ Հաւանօրէն միրարտ ժամկան գործողութիւն մը ընել հարկ ըլլայ։

Մատրիտ.— Վատիկանի և սպանիոյ յարաբերութիւնները լաւացած են։ Վատիկան յայտարարեց թէ մտադիր չէ Մատրիտի պապական նունցիատուրան ետ կանչել։ Սպանիոյ Արտաքին գործոց նախարար Մ. Լէռուս հաւաստեց թէ սպանիա պիտի չթերանայ Պապին հանդէպ իր ունեցած յարգանքին մէջ։

պայթեցման հանաձողովին մէջ

Պոլիս.— Պալքանեան պետութեանց հանաձողովը որոշեց պալքանեան պետութեանց առևտրական սենեակ մը ստեղծել։

ՏՔԹ. Մ. Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին ներքին բժիշկ ԹԱՂԱՊԵՏ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
Այժմ մնայուն բժիշկ St. ELIE ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ
ՆԱՀԱՐԻ ՈՍՏԻԿԱՆԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑ ԻՐ ԲԼԻՆԻՖԻ ՄԷՋ

Ամէն օր (Կէսօրէ առաջ 10—12
(Կէսօրէ վերջ 1 — 3

ԾՆԹ.— Հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրէ վերջ ադամ հիւանդներուն ձրի։

Տօքթ. Խ. Գրիգորեան

Հիւանդ կ'ընդունի իր սեփական տան նոր դարմանատան մէջ. ամէն օր ժամը 8—6։

Նոր քլինիքի հասցէն.—
Հին դարմանատան մոտ, Նէր գացող Թրամվայի գծին վրայէն դէպի Դարանթինա դարձող մեծ ճանապարհ վրայ (Իպրահիմ փաշա փողոց) ձախ կողմը։

ՏՕՔԹ. ԳԵՈՐԳ ԿԷՐԿԷՐԵԱՆ

Վկայեալ Lauréat նախկին Interne եւ այժմ մնայուն ՄԱՆԱԳԷՏ բժիշկ Ֆրանսական հիւանդանոցի ՍՕՔԻ, ՔԹԻ, ԿՈԿՈՐԻ, ԱԿԱՆՋԻ և ԳԼԽՈՒ հիւանդութիւններու բաժին։

Հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6
իր գլինիքին մէջ rue de Damas, No. 15
Հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտքագրով։
Աղքատ հիւանդներու ձրի դարմանում, ամէն օր կէսօրէ առաջ ժամը 10—12, հիւանդանոցի դարմանատան մէջ։

ՏՕՔԹ. ԼԵՒՈՆ ԵԷՆԻՔՕՄՃԻՒԵԱՆ

(Նախկին բէՃ տր Ղինիֆ Պէյրութի Ամերիկ. հիւանդանոցի)

Իր նոր դարմանատունը կը գտնուի Ալէնպի փողոց (նախկին Մաարաթ), Լիբանանի Հարիրդարանի նորակառոյց պալատի հիշդ դիմաց, երկրորդ յարկ։

Ընդունելութեան ժամեր.—
Կէսօրէ առաջ ժամը 9—12, կէսօրէ վերջ 2—6։
ԶՔԻՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՈՒՐԱԽ ԶՐԻ։

ՏՔԹ. Բ. ԳՈՒԼԱԳԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ՝ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԷՆ

Կը դարմանէ գիտական ամենավերջին մեթոտներով, բոհերու, սպա մոխի, ապիճներու լեռդի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։ Հին եւ նոր էլեքտրիզմոյ միջոցը իր բոլոր բարդութիւններով, ինչպես նաեւ Ֆրանկլինոս եւ մորպային հիւանդութիւններ։
Առագ, արմատական եւ բարեխիղճ դարմանում։
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, բացի կիրակի, իր նախկին դարմանատան մէջ. ժամը 8—12 եւ 2—6 ու մասնաւոր ժամադրութեամբ։
Երեքշաբթի օրերը, ժամը 2—5 վկայեալ ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒ ԶՐԻ
Փոր Հասան փողոց՝ թիւ 8

ՍԱՊՈՆ ԼԻՐԱՆԱՆ
- ՋԱՏԼԷ -
Հայկական ՍԱՊՈՆ Զանազան մաքրող միջոցներու համար ՍԱՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՄԵՂ ԶՏԱՊ ԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆԿՈՂԻՆԵՐԷՆ. ՇՈՒԿԱ ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆ
Տեր եւ տօրէն Ց. ՅՈՎՀԱՆԻՍԵԱՆ.

OTEL ALLENBY
Hôtel ALLENBY
ԱԼԷՄՊԻ ՓՈՂՈՑ
ԹԷԼԷՖ. 262
ՀԵՌԱԳԻՐ HOTEL ALLENBY
Հայկական նոր օթէլ. անուանի չափ փառաւոր, անբաղդատելիօրէն մարուր, շքեղ տեսարան, բոլոր սենեակները փողոցի դիմաց, խնամուած սպասարկութիւն.

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՀԱՄԵՂ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ
ՇԱՏ ԴԻՒՐԱՄՄՏՍՕՂԼԻ ԳԻՆԵՐ
ԴԻՍԿՏԷՔ ԵՒ ՄԻՏԻ ՀԱՄԱԶՈՒՔ
Տէր եւ տնօրէն՝ ՎԱՀԱՆ ՏԻՐՈՅՈՒԵԱՆ և Ժ. ՍԲԷՂԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ ԱԶԴԱԿ

Ելեքտրաշարժ տպագրական մեծ եւ փոքր մեքենաներ եւ հայերէն, արաբերէն ու Ֆրանսերէն ամէն տեսակ տառեր.

«Ազդակ»ի տպարանին մէջ կը տպուին «Ազդակ»էն զատ «Սնոտ Իլ Ճէտիտ» արաբական 8 էջնոց մեծ օրաթերթը եւ երկու արաբերէն շաբաթաթերթեր՝ «Էլ Թէդրաֆ» եւ «Էլ Եաբպազաթ»։

Տպագրական ամէն տեսակ գործերու համար ունի առանձին բաժին մը, բոլորովին նոր տառերով եւ մասնաւոր տպագրական գործիքներով։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ
27 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1931

	Սուրիկ.
Եգիպտոկ. Քսանգրմ.	495
Նգլիկն. »	484
Տօլար »	125
Թրքական »	39
Գանի Օսմանն	150
Իտալական Լիր 100	640
Ցուանակն. Տրախմի 100	150
Անգլ. ոսկի	608
Ֆրանս. »	479
Օսմանն. »	551
Արծաթ մէճիտ	32
Գրէտի Ֆոնս. Ա.	
» » Բ.	
» » Գ.	

Մէնեֆրեանց եղբարք Բիւ Ֆոս
Թէլէֆոն՝ 5-19

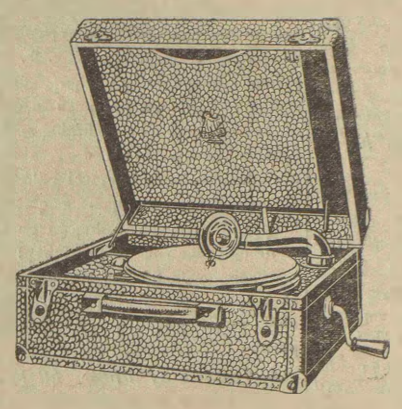

Տոկուն շինուածք Վայելուչ տեսք Հնչուն եւ բնական ձայն Ահա յատկանիշներ՝

ՈՐՈՆՑՄԱՄԲ ԿԸ ՁԱՏՈՐՈՇՈՒՄ

ԱՓՕԼԼՕ ՖՕՆՈՆԵՐԸ

Պատրաստուած վերջին կատարելագործեալ դրութեամբ, Անգլ. ամենանոր եւ ամենամեծ ընկերութեան կողմէ

APOLLO GRAMOPHONE Co. Ltd
(of London)

ԱՓՕԼԼՕ՝ ՖՕՆՕՆԵՐՈՒ ԹԱՏԳԵՒՈՐԸ !!!
Կատարեալ համոզում գոյացնելու համար անգամ մը այցելեցէք
MAISON APOLLO, Rue de la Poste, BEYROUTH
Փարոպիզ եւ Լօնտոն ամէն ձեւի, անվիճելի տեսակ եւ առաւելագոյն դիւրամատչելի գին, վճարումի դիւրութիւն։
Ընդհ. ներկայացուցիչներ՝ Մարոնիոյ, Պաղեստինի, Անդրյորդանանի, Միջագետքի եւ Սիրոսի.— ՍԻՆԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
SINANIAN FRÈRES, Boîte Postale 642, BEYROUTH (Syrie)

Վիճակառանուրեանց ընդհ. գործակալութիւն Մ. ԿԱՊՐԱՇ ՊՕՐՍԱ Ք. Բ. 422 ՊԷՅՐՈՒԹ

Մօտերս կը սկսին հետեւեալ հինգամսեայ պետական հոլակաւոր վիճակահանութիւնները, որոնք կ'ընծայեն շահելու ամենէն մեծ հաւանականութիւնը եւ բոլորն ալ կազմակերպուած են իրենց կառավարութիւններուն կողմէ։

ՏԱՆԶԻՄԱՐԳԱ (55րդ)։— Ս. թիւերը կը սկսի 10 Նոյեմբերին։ 50,000 թիւ՝ 21,175ը շահող։— Կարելի է շահիլ մինչև ուրբաթ ԱՅՆՊԷՍ ՄԻԼԻՈՆ ժրֆ։
Ցոմսերը կ'արժեն՝ մէկմի թիւրի համար՝ Ս. գրս. 1,000 (լման ոսմ)։ Կայ նաեւ կէս, քառորդ եւ մէկ ութերորդ ոսմս։

ԱԻՍՏՐԻԱ (26րդ)։— Ս. թիւերը կը սկսի 17 Նոյեմբերին։ 84,000 թիւ՝ 42,000ը շահող։— Կարելի է շահիլ մինչեւ ուրբ ԱՅՆՊԷՍ ՄԻԼԻՈՆ ժրֆ։
Ցոմսերը կ'արժեն՝ մէկմի թիւրի համար՝ Ս. գրս. 1,000 (լման ոսմ)։ Կայ նաեւ կէս, քառորդ եւ մէկ ութերորդ ոսմս։

ԵՌՈՍԼԱՎԻ (12րդ)։— Ս. թիւերը կ'սկսի 18 Նոյեմբերին։ 100,000 թիւ՝ 50,000ը շահող։— Կարելի է շահիլ մինչեւ ուրբ ԱՅՆՊԷՍ ՄԻԼԻՈՆ ժրֆ։
Ցոմսերը կ'արժեն՝ Ս. գրս 600 (լման ոսմ)։ Կայ նաեւ կէս, եւ քառորդ

ՋԵՒՏՍԼՕՎԱԿԻԱ (26րդ)։— Ս. թիւերը կը սկսի 25 Դեկտեմբերին։ 105,000 թիւ՝ 52,500 շահող։ Կարելի է շահիլ մինչեւ ՈՒՐԲԱԹ ԱՅՆՊԷՍ ՄԻԼԻՈՆ ժրֆ։
Ցոմսերը կ'արժեն՝ մէկմի թիւրի համար՝ Ս. գրս 600 (լման ոսմ)։ Կայ նաեւ կէս, քառորդ եւ մէկ ութերորդ ոսմս։

Բոլորին բլանները և շահող թիւերու ցուցակները ձրի։ Վաճառորդներուն և մէկ ամբողջէ աւելի ոսմսակ գնողներուն մանաւոր զեղչ։— Ամիսը մինչև 250 ս. գրշ.ի ապապրանքներուն փոստի ծախք չի պահանջուիր։ Աւելի մանրամասնութեանց, ինչպէս և ոսմսակ գնելու և շահածները գանձելու համար դիմել Վիճակահանութեանց Ընդհանուր Գործակալութեան (Մ. ԿԱՊՐԱՇ) ՊՕՐՍԱ—Պէյրութ (B. P. 422)։

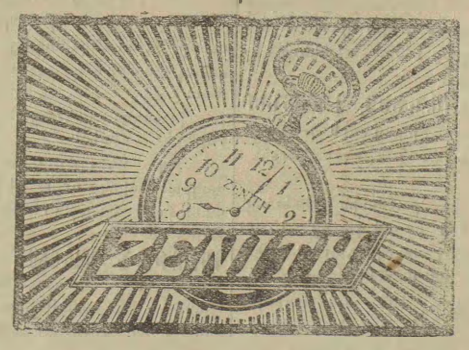

«Time is money»
Ժամանակը ոսկի է

ԶԷՆԻԹ ԺԱՄԱՑՈՒՅՑԸ ՇՆՈՐՀԻՒ ԻՐ ԱՄԵՆԱՃՇԳՐՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՃՇԳՏԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

անգուգական յատկութիւններուն ձեզի դրամ կը տահեցնէ առանց դժուարութեան, կարելիութիւն տալով խնայելու ձեր բոպէներն անգամ։

Ունինք ժամացոյցներու մարդոյ շարք, ոսկի, արծաթ եւ ճիրեղ, կիներու եւ այրերու համար։

Կ'ԱՊԱՀՈՎՈՒԻՆ ՆԱԵՒ ԲՈԼՈՐ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ՝ ԱՄԵՆԱՆՊԱՏԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ
Ընդհ. ներկայացուցիչ՝ ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՇԱՀԻՆ (Ֆօշ փողոց)
Վաճառատուն՝ Վէյկան փողոց, քաղաքապետարանի դռան կից։

Կեանքի սղութեան դէմ!

այլեւս ոչ ներկայացում ոչ նուէր։ ամենանոր նուագը ձեր տան մէջ։

ՕՏԷՕՆ

Սկաւառակի եւ ֆոնոֆ յայտնի մարքան ձեզ այս կը մատուցէ քիչ դրամով ամէն գիշեր ընտիր նուագ լսելու հաճոյքը։

Գնեցէք ՕՏԷՕՆ ֆօնօ մը

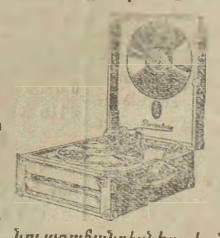

որմէ անկասկած պիտի հմայուիք եւ նորոհիւ այս հոլակաւոր մարքայի սկաւառակներուն շարունակական ժամանման, կրնաք ամէն իրիկուն, Ձեր տուներուն մէջ վայելել ամենամեծ նուագահանդէսները եւ նուագները, իրենց վերջին ստեղծագործութիւններով։

Այլեւս ոչ ներկայացում եւ ոչ այլ նուագահանդէս. այլ բոլորը ունենալ ձեր տան մէջ միակ միջոցն է նեանցի սպառեցեալ դէմ։

սաւ։ Ցանկարծ, ցնցուեցաւ ու ետին դարձաւ։ Մէ՛կը ուսին կը զարնէր։

— Բարե՛, հայր սուրբ։

— Բարե՛, Ժանե՛։ Ինչ դժբախտութիւն, զաւակս։

— Ո՛հ... զոչեց երիտասարդը յուզումով, խե՛ղճ մարդիկ...

— Մայրդ ո՞ւր է։

— Երանի՜ թէ ան ալ հարկադրուած չըլլար այս վիճակին ենթարկուելու։

— Ո՞ւր են հիմա անիկա և պզտիկները։ Հապա հա՞յրդ։

— Բնաւ լուր չունիմ։

— Խե՜ղճ տղաս...։

Քահանային ձայնին մէջ այնքան քաղցրութիւն կար որ Ժանի աչքերը թրջեցան։

— Շնորհակալ եմ, հայր սուրբ։

— Ցեղեկութիւն չուզեցի՞ր։

— Կը սպասեմ։ Հայրիկիս հարիւրապետին նամակ գրեցի։

— Շատ աղէկ ըրիր... Երբ լուր ստանաս՝ ինծի հաղորդէ։ Հայրդ բարեկամս է...։ Եկեղեցի չե՞ս մտներ։ Աստուածածնայ խորանէն օրհնութիւն պիտի տամ։ Եկեղեցին գաղթականներէն չի պարպուիր։

— Ի՞նչ օգուտ ունի, պատասխանեց երիտասարդը անձկութիւնը աչքերուն մէջ։ Հոն մեզ լսող չկայ։ Երկինքը պարապ է, հայր սուրբ։

— Երկինքը պարա՞պ է...։ Ժա՛ն... Ներս միայն մտիր։

— Այո՛, կը մտածեմ, որովհետև հայրիկիս խոստացայ։

Հետեւեցաւ վարդապետին և մկրտարանին՝ քով տեղի վրայ կեցաւ։ Միւս ծայրը՝ հրաշագործ Աստուածածինը կը մտէր։

Ժան խորասած էր։ Լալագին և գեղեցարտած՝ իր սիրեցեալ Տիրամօր պաղատող այս բազմութիւնը տեսնելով Ժան յուզուած էր արդեօք։ Քրիստոնէականի և սուտ հաղորդութեան տարբերներու վերյիշումէն արդեօք։ Թնդանօթներու գոռումին տակ ղղրդացող ապակիներէն արդեօք...։ Ժանը, ամենէն աւելի յուզողը այն մտածումն էր թէ իր սիրելի հայրը ամէն շաբաթ կանոնաւորաբար կուգար ծնրադրել այս սաճարին մէջ...։

Ժան խոնարհեց աչքերը։ Զորոնք լայն, վար ուղղած էր դէպի տապանակը, ու՝ դէմքը ձեռքերուն մէջ՝ լացաւ...։

. . . . . .

— Ինչո՞ւ ասչափ ուշացար։ Ո՞ւր էիր, հարցուց մայր մը յետոյ զօրավարը սպասաւորին։

— Դաղթականները դիտեցի, զօրավար։

— Ուրի՞շ։

— Հայր սուրբին հետ քիչ մը խօսակցեցայ։

— Շատ լաւ։ Սակայն ասկէ վերջ յիշէ որ քեզ ղրկելիք տեղերս ստիպողական են և թէ հոս գործերը դադար չեն տուներ։ Ժամը արդէն իսկ 7 30ն է։

— Կարելի չէ՛, ըսաւ Ժան՝ ժամացոյցը հանելով։ Ա՛հ, զօրավար, ներեցէ՛ք։

— Ո՞ւր գտար այս հրաշալիքը։

— Բայց... զօրավար, ասիկա տեղ մը չգտայ։

— Կ'ուզեմ գիտնալ թէ ո՞ւսկից տաեր ես այս ժամացոյցը։

Պետին խստութիւնը գայրացուց Ժանը։

— Ընտանեկան յիշատակ մըն է զօրավարս, պատասխանեց չոր ձայնով մը։

— Ես ալ կ'ըսեմ թէ այս ժամացոյցը գողցուած է։